

VÄRDERING TILL VERKLIGT VÄRDE

Utlåning till allmänheten inom banksektorn

VALUATION AT FAIR VALUE

Loans to the public in the banking sector

Examensarbete inom huvudområdet Företagsekonomi

Ekonomprogrammet
C-nivå, 15 högskolepoäng
Vårtermin 2014

Författare: Sandra Bolund
Emma Åhlfeldt

Handledare: Marianne Kullenwall
Examinator: Christian Jansson

Intyg

Värdering till Verkligt värde – Utlåning till allmänheten inom banksektorn

Examensrapport inlämnad av Sandra Bolund och Emma Åhlfeldt till Högskolan i Skövde, för Kandidatexamen (BSc) vid Institutionen för teknik och samhälle.

2014-06-16

Härmed intygas att allt material i denna rapport, vilket inte är vårt eget, har blivit tydligt identifierat och att inget material är inkluderat som tidigare använts för erhållande av annan examen.

Signerat: _____
Sandra Bolund

Signerat: _____
Emma Åhlfeldt

Förord

Vi vill härmed framföra ett stort tack till alla som hjälpt oss och möjliggjort fullgörandet av vårt examensarbete. Vi vill först och främst tacka våra respondenter som ställt upp på intervju och gjort vår uppsats möjlig. Vi vill även ge ett stort tack till vår handledare Marianne Kullenwall och vår examinator Christian Jansson som under arbetets gång bidragit med värdefulla synpunkter.

Skövde, juni 2014
Sandra Bolund & Emma Åhlfeldt

Förkortningslista

IAS	International Accounting Standards
IASB	International Accounting Standards Board
IFRS	International Financial Reporting Standards

Definitionslista

Anskaffningsvärde – är det värdet på utlåningen när lånet upprättats.

Marknadsränta – en marknadsränta är den ränta som styrs av marknaden.

Nuvärde – är vad den framtida utlåningen är värd idag.

Redovisat värde – tas upp i bankernas årsredovisning och är värdet på utlåningen när lånet upprättats borttaget de osäkra fordringar.

Verkligt värde – är en metod som är kopplad till marknaden, varav en tillgång skall värderas till det pris som om den skulle köpts eller sålts för på marknaden. På så vis skall tillgången värderas till marknadsvärdet om det finns en aktiv marknad.

Sammanfattning

Bakgrund: IFRS 13 behandlar värdering och upplysningskrav för värdering till verkligt värde som är en marknadsbaserad värdering. Banksektorn är en verksamhet som får tydliga konsekvenser med svårigheterna att värdera sina finansiella tillgångar till verkligt värde. En finansiell tillgång som bankerna har är utlåning till allmänheten. Mindre banker får fler förfrågningar om lån med hög risk och för att undvika en felbedömning av utlåningen bör en riskbedömning göras. Om en bank gör denna riskbedömning felaktigt kan bankerna få en förlust och förlora eget kapital.

Syfte: Syftet med arbetet är att granska skillnaderna mellan några mindre bankers värdering till verkligt värde av posten utlåning till allmänheten. Syftet är dessutom att belysa både problem och möjligheter med bankernas riskhantering för både banksektorn och externa parter.

Metod: Undersökningen har baserats på en kvalitativ metod med fyra stycken personliga intervjuer samt två telefonintervjuer med ekonomiansvarige på mindre banker. En telefonintervju genomfördes även med en revisor för att få mer förståelse över lagverket och få en revisors syn på värdering till verkligt värde.

Slutsats: Bankerna hanterar värderingen med tanke på risken genom att försöka säkra lånen så mycket som möjligt. Bankerna hanterar risken mellan företagslån och konsumentlån på samma sätt. Bankerna ser dock en större risk med företagslån därför att dessa lån inte har någon säkerhet. Säkerhet och återbetalningsförmåga är A och O för bankerna när det gäller riskhantering av utlåningen.

Bankerna värderar allmänhetens utlåning till verkligt värde på två olika sätt. Två av bankerna värderar posten utlåning till allmänheten korrekt enligt IAS 39 medan fyra banker inte gör denna värdering. Anledningen till dessa skillnader är att det finns en tydlig tolkningskonflikt på vad som är verkligt värde. Detta påvisar att det är problematiskt för mindre banker att tillämpa regelverket och detta kan leda till att de mindre bankerna vänder sig till större banker för att få hjälp. På så vis kommer bankerna eventuellt bli institutionaliserade med tiden.

Nyckelord: Värdering, verkligt värde, utlåning till allmänheten, risk, bank.

Abstract

Background: IFRS 13 deals with the valuation and the disclosure requirements of fair value valuation, which is a market-based value. The banking sector is an organization that gets clear implications with the difficulties to value their financial assets to fair value. One financial asset that banks have is their lending, a loan portfolio. Small banks get more requests of loans with high risk and to avoid a misjudgment of the loan portfolio, they should do a risk assessment. If one bank does this risk assessment incorrectly it could put the bank in a worse scenario and lose equity.

Purpose: The purpose with the study is to examine the differences between some small banks valuation to fair value of loans to the public. The purpose is also to illustrate problems and opportunities with the banks risk assessments to the bank sector and to external parts.

Methods: The investigation has been based on a qualitative method with four personal interviews and two telephone interviews with the financial managers in smaller banks. One telephone interview was also carried out with an accountant to get more understanding over the rules and regulations and to get an accountants approach to fair value.

Conclusion: With the risk in mind, the banks are dealing with the valuation by ensuring the loans as much as possible. There is no difference in treating the risk whether it's a loan to a business or a consumer. However, the banks are seeing greater risk with loans given to a business because they don't have any security. Security and the ability to return loans is everything for the banks when it comes to dealing with the risks of lending.

Loans to the public are by the banks valued to fair value in two ways. Two of the banks value their loans to the public correctly according to IAS 39, while four banks don't use this way of valuation. The reason for these differences is the clear interpretation conflict on what fair value really is. This points to the complication for smaller banks to apply these rules and that they will turn to larger banks for help. This is how the banks possibly are to become institutionalized over time.

Keywords: Valuation, fair value, loans to the public, risk, bank.

Innehållsförteckning

Intyg.....	i
Förord	i
Förkortningslista.....	ii
Definitionslista.....	ii
Sammanfattning.....	iii
Abstract.....	iv
Innehållsförteckning	v
1. Inledning.....	1
1.1 Bakgrund.....	1
1.2 Problemdiskussion	2
1.3 Problemformulering.....	3
1.4 Syfte	4
1.5 Avgränsning.....	4
2. Teoretisk Referensram.....	5
2.1 Institutionell teori.....	5
2.1.1 Normativ teori	7
2.1.1.1 Verkligt värde	8
2.2 Utlåning till allmänheten.....	9
2.3 Riskhantering	10
2.3.1 Swappar.....	11
2.3.2 Stresstest.....	11
2.4 Tidigare studier	12
2.5 Analysmodell	13
3. Metod.....	15
3.1 Metodval	15

3.2 Datainsamling	15
3.2.1 Urval.....	15
3.2.2 Intervjuer	17
3.3 Trovärdighet.....	17
3.4 Metodkritik	18
3.4.1. Källkritik	18
4. Empiri	19
4.1 Värdering av utlåning till allmänheten	19
4.2 Riskhantering	21
4.2.1 Swappar.....	23
4.2.2 Stresstest.....	23
4.3 Revisor	24
4.4 Sammanfattning empiri.....	25
5. Analys.....	26
5.1 Värdering av utlåning till allmänheten	26
5.2 Riskhantering	29
5.2.1 Swappar.....	30
5.2.2 Stresstest.....	31
6. Slutsats.....	33
6.1 Avslutande diskussion och slutsats	33
6.2 Uppsatsens bidrag	34
6.2.1 Förslag till vidare forskning	35
Referenser.....	36
Bilaga 1 – Intervjumall	41
Bilaga 2 – Individuella Reflektioner	42

1. Inledning

Kapitlet inleds med en presentation av ämnesområdet. Därefter kommer problemdiskussionen och problemfrågorna som formulerats utifrån diskussionen. Avslutningsvis presenteras syftet med arbetet samt en avgränsning.

1.1 Bakgrund

International Financial Reporting Standards (IFRS) är en internationell standard som utgetts av International Accounting Standards Board (IASB) (Gornik-Tomaszewski & McCarthy, 2003). Standarden infördes år 2005 därför att redovisning för noterade bolag inom EU ska ha hög kvalitet, vara förståelig samt jämförbar (Gornik-Tomaszewski & McCarthy, 2003). Standarder som skall tillämpas är IFRS och International Accounting Standard (IAS) (IFRS-volymer, 2013).

Finansiella tillgångar har varit ett av de största redovisningsproblemen vid värdering till *verkligt värde* (Prochazka, 2011). Verkligt värde är en marknadsbaserad värdering. IFRS 13 är den standard som behandlar värdering och upplysningskrav för verkligt värde (Maino & Palea, 2013). En verksamhet som får tydliga konsekvenser av svårigheterna med att värdera finansiella tillgångar är banksektorn (Matis, Damian och Bonaci, 2013) eftersom deras bankkapital i huvudsak består av finansiella tillgångar (Maino & Palea, 2013).

Banksektorn i Sverige består av flera mindre banker och fyra storbanker (Svenska Bankföreningen, 2013). Carter, McNulty och Verbrugge (2004) menar att mindre banker har en större risk vid utlåningen än vad de stora bankerna har. Mindre banker fokuserar mer på mindre företag och konsumenter vilket innebär att bankerna får fler förfrågningar om lån med hög risk. Lånen har en hög risk därför att mindre företag och privatpersoner har en lägre återbetalningsförmåga (Carter et al., 2004).

En post inom banken är *utlåning till allmänheten* vilket innebär utlåning till både företag och konsumenter. Denna utlåning är en av bankernas viktigaste inkomstkällor men är också den största riskkällan (Skridulyte & Freitakas, 2012). Utlåning till allmänheten är svår att värdera på grund av risken att låntagare får återbetalningssvårigheter och inte kan betala tillbaka lånet (Carter et al., 2004; Skridulyte & Freitakas, 2012).

Enligt Skridulyte & Freitakas (2012) finns det tre olika faktorer som ökar risken vid värderingen. *Bankspecialisering*, som innebär att bankerna specialiserar sig på ett visst område. *Sökandet av värdehöjning*, där risken uppstår när bankerna värderar sina tillgångar för högt vid eventuell högkonjunktur (Skridulyte & Freitakas, 2012). *Utomstående faktorer*, innefattar de faktorer som bankerna själva inte kan rå över exempelvis konjunkturer och låntagarens ekonomiska situation (Skridulyte & Freitakas, 2012). Enligt Ofonyelu & Santos (2013) kan dessa externa faktorer leda till felbedömning av lånets värde när lånet upprättas jämfört med det faktiska värdet vid återbetalningen.

För att undvika denna felbedömning bör bankerna göra en riskbedömning för att värderingen av lånet ska bli så korrekt som möjligt (Ofonyelu & Santos, 2013). Det är svårt för bankerna att göra denna riskbedömning på grund av att värderingen till verkligt värde är marknadsbaserad. Då marknaden kan svänga kraftigt följer lånets värde med marknaden. Oväntade händelser som kan inträffa under lånetiden kan medföra att låntagaren får återbetalningssvårigheter (Ofonyelu & Santos, 2013). Detta kan resultera i att bankerna gör en felbedömning av lånets värde om de inte tar hänsyn till risken. Om värderingen av lånet är högre än lånets faktiska värde går banken med förlust. Denna risk får stora konsekvenser för bankerna (Ofonyelu & Santos, 2013).

1.2 Problemdiskussion

Diskussionen kring värderingsregler är mycket omfattande på grund av att den direkt påverkar externredovisningens siffror (Matis et al., 2013). En motståndare till värderingen av verkligt värde är Wallison (2008) som menar att redovisning till verkligt värde är en av orsakerna till den ökade instabiliteten under den senaste finanskrisen. Han ifrågasätter värderingen av verkligt värde genom att ställa frågan varför marknadspriset är viktigt (Wallison, 2008). Marknadspriset kan ändras väldigt snabbt och det blir svårt för bankerna att följa dessa snabba förändringar vid värdering av utlåningen (Prochazka, 2011; Wallison, 2008).

Posey & Reichert (2011) menar att lånets värde kan förändras med tiden då marknaden ständigt förändras vilket i sin tur ökar risken för manipulering i värderingen (Wallison, 2008). Om en bank gör en felaktig bedömning kan det innebära att värderingen blir för hög (Enahoro & Jayeoba, 2013). Blir skillnaden för stor mellan bedömningen och det faktiska värdet av utlåningen, kan bankerna få göra stora nedskrivningar av lånet (Enahoro & Jayeoba, 2013), vilket innebär förluster för bankerna (Skridulyte & Freitakas, 2012). Ett exempel enligt Skridulyte &

Freitakas (2012) är när bankerna i Litauen inte kontrollerade riskerna för deras utlåning. Huspriserna sjönk med ca 30 % vilket medförde högre ränta och stora problem för låntagarna att betala tillbaka lånen. Låntagarna kunde inte heller sälja sina fastigheter därför att intäkterna vid en försäljning inte täckte lånen. (Skridulyte & Freitakas, 2012). Händelsen bidrog till att banksektorn inte fick tillbaka beviljade lån och fick därmed göra stora nedskrivningar som medförde minskat eget kapital (Skridulyte & Freitakas, 2012).

Posey & Reichert (2011) menar att storleken på lånet och vem kunden är har stor påverkan på risken. Utlåning till allmänheten innefattar både företagslån och konsumentlån men Amadi (2012) anser att risken mellan dessa skiljer sig. Enligt Amadi (2012) är konsumentlån mer riskfyllt än företagslån på grund av svårigheter att bedöma risken för konsumenter som lånar för privat bruk jämfört med företag som gör en investering som ska generera vinst (Amadi, 2012). Detta beror på att bankerna enbart har tillgång till information om konsumentens återbetalningshistorik när det gäller riskbedömning (Getter, 2006). Risken vid konsumentlån beror främst på hur konsumenten hanterar sin ekonomi (Amadi, 2012). Amadi (2012) menar att pengarna som konsumentlånen genererar är redan förbrukade när lånet ska återbetalas. Risktagandet ligger därför i hur konsumenten disponerar över sin inkomst (Amadi, 2012). Även återbetalningstiden har stor betydelse eftersom bankerna tar en större risk ju längre återbetalningstiden är (Posey & Reichert, 2011). Konsumenternas återbetalningsproblem kan orsakas av "ren slump" på grund av negativa händelser. En negativ händelse kan exempelvis vara skilsmässa, sjukdom eller att konsumenten blir arbetslös (Getter, 2006). Detta kan varken låntagaren eller banken förutse eller ha kontroll över, varför det alltid blir svårt att bedöma risker vid konsumentlån (Getter, 2006).

1.3 Problemformulering

Utifrån ovanstående problemdiskussion har följande frågeställningar tagits fram:

Huvudfråga:

- *Hur hanterar mindre banker värderingen till verkligt värde av posten utlåning till allmänheten med tanke på risken?*

Underfrågor:

- *Finns det några väsentliga skillnader mellan mindre bankers värdering till verkligt värde av posten utlåning till allmänheten och vad beror dessa skillnader på?*
- *Hanterar bankerna risken olika mellan företagslån och konsumentlån samt finns det några problem respektive möjligheter med bankernas lösning på riskhanteringen?*

1.4 Syfte

Syftet med arbetet är att granska skillnaderna mellan några mindre bankers värdering till verkligt värde av posten utlåning till allmänheten. Syftet är dessutom att belysa både problem och möjligheter med bankernas riskhantering för både banksektorn och externa parter.

1.5 Avgränsning

Studien avgränsar sig till mindre banker därför att Carter et al. (2004) anser att mindre banker får fler förfrågningar om lån med hög risk. Eftersom risken spelar en stor roll i värderingen av utlåning till allmänheten avgränsas studien till mindre banker. Mindre banker är alla Sveriges banker förutom de fyra storbankerna. I denna studie avgränsas de mindre bankerna till de som har ett kontor. Det vill säga att telefon- och internetbanker inte är med i studiens urval av mindre banker.

2. Teoretisk Referensram

Teorikapitlet redovisar teorier och begrepp som är relevanta för arbetet. Dessa teorier och begrepp ger en grund för framtagandet av studiens intervjumall samt återkoppling till analys av den insamlade empirin.

2.1 Institutionell teori

Organisationer kan enligt Parsons & Shils (2001) bli institutionaliserade. Det är en process som sker under en längre period där organisationer har som mål att få en etablerad status med ett högt värde (Oliver, 1997; Scott, 2008). Utifrån ett institutionellt perspektiv fungerar organisationer inom ett socialt ramverk som innefattar normativa mönster, det vill säga modeller av handlande, sociala relationer, värdering och antaganden av vad som anses vara lämpligt eller acceptabelt beteende och handlande inom ekonomin (Oliver, 1997; Scapens, 1994).

Enligt Wicks (2001) innefattar teorin hur företag agerar och hanterar olika situationer samt att företagen tenderar att bli likadana med tiden, de blir institutionaliserade (Wicks, 2001). Forskningen inom institutionell teori är intresserad av att studera hur strukturer och processer inom organisationer blir institutionaliserade över tiden (Meyrer & Rowan, 1977 (i Oliver, 1997)). Oliver (1997) beskriver att inom institutionellt handlande finns det typiska termer som *"Vi har alltid gjort så här"*, *"Alla andra gör så här"* och *"Det är så här man ska göra"*. Många handlingar inom organisationer riskerar därför att bli tagna för givet och att sitta så starkt implementerade i företagets kultur att beslutsfattarna inte ifrågasätter vad som är lämpligt eller rationellt i handlingarna (Oliver, 1997). Scott (2008) beskriver detta som att organisationer inte längre är en maskin som ska hållas rullande utan det blir mer en kamp om att bevara organisationens värden.

DiMaggio & Powell (1983) tar upp tre processer av institutionell isorfism som beskriver hur organisationer blir lika med tiden. Dessa tre processer är tvingande, imiterande och normativ isorfism. Den tvingande isorfismen innebär att det finns formella och informella påtryckningar som utövas på organisationer. Denna isorfism härstammar från den politiska påverkan över hur organisationer ska agera. På så vis är det lagar och regler som främst tvingar organisationer att bli mer lika (DiMaggio & Powell, 1983).

Den andra processen av isorfism är enligt DiMaggio & Powell (1983) imiterande isorfism. Denna process är vanlig eftersom osäkerhet är inblandad. Den imiterande isorfismen innebär att organisationer härmar sitt beteende från andra organisationer vilket leder till att de blir mer lika. Det positiva med den imiterande isorfismen är att när en organisation stöter på ett problem som inte har några klara lösningar kan den imiterande processen hjälpa organisationer att hitta andra lösningar (DiMaggio & Powell, 1983).

Normativ isorfism handlar enligt DiMaggio och Powell (1983) om professionalism. Detta innebär att medlemmar i ett yrke tillsammans fastställer de villkor och metoder som krävs för deras arbete. På så vis blir organisationer lika genom att ledare väljer personal med tidigare kunskap inom yrkesområdet för att få gemensamma normer inom organisationen.

Scott (2008) tar istället upp tre pelare som formar en sammanhängande enhet för hur organisationer institutionaliseras (Scott, 2008). Den första pelaren är den regulativa pelaren. Denna innefattar element som formella bestämmelser, lagar och regler som styr beteenden (Orr & Scott, 2008; Wicks, 2001). Normativ pelare är den andra pelaren och den är baserad på normativa regler om vad som är lämpligt och vilka förväntningar som finns vid sociala situationer som styr beteende och beslut (Orr & Scott, 2008; Wicks, 2001). Det normativa synsättet involverar två centrala begrepp, *värdering* och *normer*. Värdering handlar om *vad* som föredras eller vad som är önskvärt i en situation medan normer specificerar *hur* dessa saker skall bedrivas (Scott, 2008; Orr & Scott, 2008). Den tredje och sista pelaren, kulturell-kognitiv pelare, handlar om subjektiva bedömningar, gemensamma övertygelser, identiteter, logik och handlingar (Orr & Scott, 2008). Här handlar det om sociala beteenden och ageranden som är koppade till tankar, känslor och handlingar (Wicks, 2001).

Tabell 1 är en sammanställning av Scott (2008) avseende de tre pelarna och ger en övergripande bild av skillnader med de tre pelarna vid skapandet och stöttandet av institutioner.

	Regulativ pelare	Normativ pelare	Kognitiv pelare
Överensstämmelse	Ändamålsenlighet Lämplighet	Social skyldighet	Gemensam förståelse
Struktur	Reglerade bestämmelser	Bindande förväntningar	Grundläggande scheman
Mekanismer	Tvångsmedel	Normativa medel	Härmande medel
Logik	Medverkan Förmedling	Lämplighet	Rättrogenhet
Indikatorer	Regler Lagar Sanktioner	Certifiering Bekräftelse Kompetenspåring	Vanliga föreställningar Strukturlikhet
Påverkan	Rädsla, skuld, oskyldighet	Skam, heder	Säkerhet, förvirring
Grund för legitimitet	Juridiskt sanktionerad	Moraliska regleringar	Begriplighet Igenkännligt Kulturellt stöd

Tabell 1. *Three Pillars of Institutions* (Scott, 2008, 51).

2.1.1 Normativ teori

Vid en fördjupning av det normativa perspektivet avseende redovisning är normativa teorier baserade på vilken typ av information som människor behöver, även om de kan skilja sig från vad de vill ha (Deegan & Unerman, 2011). Enligt Miller & Bahnson (2010) innefattar normativ teori resultatnriktade överväganden med påståenden om vad som kan och vad som bör göras men att dessa påståenden inte tar hänsyn till vad som faktiskt görs. De hävdar att normativa redovisningsteorier har två huvudsyften (Miller & Bahnson, 2010). Först att ge en vision om att förbättra processerna för den finansiella redovisningen. Denna vision ges genom att identifiera vad som bör göras i praktiken. Andra syftet är att ge en grund för att sedan kunna identifiera de svagheter inom "status quo", det vill säga det nuvarande tillståndet, som behöver förbättras (Miller & Bahnson, 2010).

De normativa teorierna innefattar enligt Deegan & Unerman (2011) hur processen av redovisning bör göras, varav det finns flera metoder som speglar detta tillvägagångssätt. Deegan & Unerman (2011) tar upp ett flertal metoder, normativa teorier, som ifrågasatt den grundläggande metoden av historiska värden i redovisning då den ansetts vara bristfällig när det handlar om stigande priser och marknadsförändringar. En av dessa metoder är *verkligt värde* (Deegan & Underman, 2011).

2.1.1.1 Verkligt värde

Verkligt värde är en tillgångsvärdering som har använts i flera år inom redovisningsstandarder (Deegan & Unerman, 2011). Verkligt värde är en metod som är kopplad till marknaden, varav en tillgång skall värderas till det pris som om den skulle köpts eller sålts för på marknaden (IFRS-volymer, 2013). På så vis skall tillgången värderas till marknadsvärdet om det finns en aktiv marknad (IFRS-volymer, 2013).

Efter den senaste finanskrisen har frågan uppstått om värdering till verkligt värde är den mest relevanta värderingsmetoden för balansräkningens poster (Wilson, 2001). Kritiken kretsar kring att verkligt värde inte är ett bra mått för ett företags finansiella resultat (Wilson, 2001). Enligt Prochazka (2011) besitter metoden förmågan att visa ett så tydligt och trovärdigt resultat av den ekonomiska verkligheten som möjligt. Prochazka (2011) menar att en mycket ansvarsfull person kan göra sitt bästa med att värdera en post men att det är omöjligt att inte ta med egna uppfattningar om marknadsläget. På så vis kan samma tillgång få olika verkliga värden beroende på vem som värderar posten (Prochazka 2011).

Wallison (2008) är kritisk till metoden och menar att företagen inte får tillräckligt med information från den aktiva marknaden. Värderingen ska ge en så sann bild av verkligheten som möjligt, men eftersom en marknad förändras över tiden blir värderingen missvisande då marknadspriset förändras, varav risken för värderingen ökar (Wallison, 2008). Detta kan leda till att det blir lätt för ledningen att manipulera värderingen och värdera till deras egen fördel (Wallison, 2008).

Laux & Leuz (2010) argumenterar för att när marknaden blomstrar för bankernas finansiella tillgångar ökar värdet på tillgångarna över anskaffningsvärdet vilket leder till att bankernas nettotillgångar, reserver och eget kapital ökar. Denna ökning gör att bankerna kan låna ut mer och efterfrågan på marknaden stiger (Laux & Leuz, 2010). Detta blir en uppåtgående spiral som ökar snabbt men när marknaden sedan faller, som den gjorde under finanskrisen, leder värderingen till verkligt värde på samma sätt till en nedgående spiral för tillgångarnas värde och då reduceras bankernas möjlighet för utlåning (Laux & Leuz, 2010). Denna kritik har gjort att den normativa frågan uppstått om användandet av metoden är fördelaktigt för den finansiella redovisningen (Deegan & Unerman, 2011).

2.2 Utlåning till allmänheten

När ett lån upprättas värderas det till ett anskaffningsvärde. I årsredovisningen skall bankerna värdera posten utlåning till allmänheten till ett verkligt värde samt värdera till ett redovisat värde. Det redovisade värdet är anskaffningsvärdet minskat med osäkra fordringar. Det verkliga värdet är det marknadsbaserade värdet, ett nuvärde (IFRS-volymer, 2013). Dessa två värden ska inte vara samma eftersom det verkliga värdet på utlåningen ändras med tiden.

	Redovisat värde	Verkligt värde
Utlåning till allmänheten	3 500 000	3 900 000

Bild 1. Exempel på hur posten utlåning till allmänheten redovisas i en årsredovisning.

I posten utlåning till allmänheten ingår utlåning till konsumenter och utlåning till företag. Utlåningen är en lånefordring och ska därför värderas till verkligt värde enligt IAS 39 punkt 9 (IFRS-volymer, 2013).

"Lånefordringar och kundfordringar är finansiella tillgångar som inte är derivat, som har fastställda eller fastställbara betalningar och som inte noteras på en aktiv marknad..."

Värderingen av posten utlåning till allmänheten ska göras enligt IAS 39 punkt 46. Posten utlåning till allmänheten ska värderas till ett nuvärde genom att använda effektivräntemetoden (IFRS-volymer, 2013). Eftersom värdet på utlåningen förändras över tiden beräknas värderingen till ett framtida värde de kommande åren med hjälp av marknadsräntan (Artsberg, 2005). Effektivräntemetoden kan tas fram genom en beräkning av förväntade framtida kassaflöden utifrån marknadsnoterade räntor samt avdrag av osäkra fordringar (IFRS-volymer, 2013).

Utlåning till allmänheten är en osäkerhet för bankerna eftersom det finns en risk att de inte får tillbaka sina pengar (Ofonyelu & Santos, 2013). Om en konsument eller företag får återbetalningssvårigheter och inte kan betala tillbaka lånet enligt kontraktsvillkoren blir lånet en osäker fordran (Ofonyelu & Santos, 2013). Vid stora osäkra fordringar minskar lånets nuvärde och när det understiger anskaffningsvärdet ska bankerna göra en nedskrivning. (Honey, 2000;

IFRS-volymer, 2013). Det finns då ett objektiva belägg för nedskrivningen vilket definieras i IAS 39 punkt 59 som:

"Finansiella tillgångar skrivs ned endast om det finns objektiva belägg för en nedskrivning till följd av att en eller flera händelser inträffat, det vill säga en förlusthändelse..."

2.3 Riskhantering

Det är viktigt att särskilja begreppen risk och osäkerhet. Osäkerhet är ett begrepp som betyder att slumpmässigheten oftast är det som styr (Bessis, 2010). De effekter som resulterar i denna slumpmässighet är risker. En risk kan man på förhand kalkylera med men en osäkerhet kan man inte fastställa (Bessis, 2010). Risker hos en bank är enligt Bessis (2010) någonting som de alltid tvingas ta hänsyn till i sin verksamhet (Bessis, 2010). Banker kan på grund av detta sätta stopp för utlåning till allmänheten när de gör en bedömning att risken är för stor samt om en konkurs föreligger (Ofonyelu & Santos, 2013). Exempel på risker är kreditrisker, ränterisker, marknadsrisker och likviditetsrisker (Bessis, 2010).

Enligt Zhao, Zhao & Song (2009) är en risk en osäkerhet vid olika händelser och som får en negativ påverkan på det uppsatta målet. För banker är det viktigt att veta vilka risker som uppstår i samband med utlåning till kunder. De kunder som är mer riskfyllda ger bankerna inga höga lån till eftersom dessa kunder oftast har en sämre återbetalningsförmåga (Zhao et al., 2009). Det finns flera olika orsaker till risk, till exempel förändringar i den ekonomiska tillväxten eller miljöfaktorer som medför att risktagandet hos bankerna påverkas (Boczar, 1978).

Marknadsrisk är en annan risk som alla aktörer på marknaden utsätts för vid marknadsförändringar (Bodie, Kane & Marcus, 2009). Vid lågkonjunkturer kan konsumenter bli arbetslösa, företag kan gå i konkurs och kan därmed inte längre betala tillbaka sina lån (Bodie et al., 2009). Att låntagaren inte fullgör sina lån utsätter bankerna för ytterligare en risk, kreditrisk. Kreditrisken är den vanligaste och den största risken för bankerna (Neal, 1996). Därför är det viktigt att bankerna tar hänsyn till denna risk.

2.3.1 Swappar

En vanlig metod för att hjälpa banken hantera kreditrisken vid utlåning till allmänheten är swappar (Lin & Yi, 2005). Enligt Neal (1996) är kreditswappar särskilt tilltalande för mindre banker som fokuserar på specifika branscher och geografiska områden. Istället för att banken ska vidga sina geografiska områden för att få en större kundkrets och minska risken kan banken swappa betalningarna till en annan institution (Neal, 1996). Att swappa ett lån är på så vis ett avtal som bankerna gör mot en annan institution, till exempel ett hypotek, för att försäkra sig mot eventuella förluster (Lin & Yi, 2005). Detta swappavtal leder till att banken själv inte bär risken för lånet vilket anses vara en fördel för banken (Lin & Yi, 2005; Neal, 1996). En annan fördel med metoden är att banken kan minska sina administrativa kostnader genom att swappa lånen eftersom lånekostnaden är högre än vad kostnaden är för banken att swappa lånet till ett hypotek (Neal, 1996).

Brown & Hao (2012) är kritiska till swappmetoden och menar att den var en bidragande orsak till den senaste finansiella krisen. De argumenterar för att en enda bank kan försäkra sin utlåning på ett säkert sätt. Dock anser de att bankernas stora ökning av att försäkra utlåningen mot risker med hjälp av swappar gör att det ekonomiska systemet är mer sårbart för en eventuell nedgångsfas. Enligt Brown & Hao (2012) beror detta på att den finansiella stabiliteten grundas på en sund relation mellan inkomster och skulder. Vid en stor ökning av swappade lån blir skillnaden mellan inkomster och skulder större. När banker swappar bort lån behöver banken inte hantera risken eftersom den ligger hos ett hypotek. Detta leder till att banken ger ut flera lån än vad de annars skulle göra om de inte använt sig av swappar. På så vis ökar skulderna och den sunda relationen mellan inkomster och skulder blir för stor vilket kan leda till en nedgångsfas och det ekonomiska systemet blir sårbart.

2.3.2 Stresstest

Stresstest består av en rad olika tekniker som mäter känsligheten av bankens tillgångar (Laviola, Marcucci & Quagliariello, 2006). Mätningen genomförs genom att utsätta tillgångar för flera olika extrema men fortfarande möjliga scenarion (Laviola et al., 2006). Syftet med ett stresstest är att bedöma effekter av sällsynta scenarion men som är fullt möjliga på finansiella institut (Pawel, 2012). Laviola et al. (2006) beskriver stresstestet som en uppskattning av värdeförändringen på en tillgång när stora variationer av riskfaktorer antas. På så vis avser stress-test att bedöma risken med oväntade ekonomiska kriser (Pawel, 2012). Laviola et al. (2006) beskriver att banker har varit tvungna att utveckla stresstest i sina interna modeller för beräk-

ning av kapitalkrav vid marknadsriskerna samt kreditriskerna. Stresstestet har fått en mycket viktig roll för offentliga myndigheter, exempelvis Finansinspektionen, och används som ett verktyg för att behålla finansiell stabilitet (Laviola et al., 2006). Möjligheten att fastställa konsekvenser av eventuella kriser ökar stabiliteten i banksystemen (Pawel, 2012).

Kritiken mot stresstester rör sig kring huruvida de olika extrema scenarierna anses tillräckliga för att ge relevanta svar (Pawel, 2012). Pawel (2012) menar att de scenarion man kan utsätta tillgångarna för är baserade på historiska händelser och hypotetiska scenarion. Historiska observationer innebär en begränsad uppsättning av scenarion och på så vis kritiseras stresstestet för att potentiella risker eventuellt underskattas (Pawel, 2012). Pawel (2012) menar att människan inte ska tro att alla tänkbara negativa scenarion redan realiserats. På så vis kan det fortfarande förekomma ekonomiska händelser som inte går att testa (Pawel, 2012). Pawel (2012) anser att stresstester är viktiga och att det är nödvändigt att kontinuerligt övervaka riskerna men han poängterar att även om kunskap om förluster är angelägna är det bara en liten del av hela pusslet.

2.4 Tidigare studier

Det finns flera tidigare studier inom området avseende bankernas risk för utlåning till allmänhetens värde. Diskussionen ökade under finanskrisen då banksektorn drabbades hårt (Prochazka, 2011). De har också pågått diskussioner i många decennier om olika sorters metoder för att avgöra kvalitén och risken med finansiella rapporter (Enahoro & Jayeoba, 2013).

Skridulyte & Freitakas (2012) har genomfört en studie där de analyserar definitionen och belyser vikten av koncentrerad risk för utlåning till allmänheten. På grund av den nuvarande finansiella ekonomins situation menar de att bankerna måste uppdatera sin utlåning till allmänheten hela tiden (Skridulyte & Freitakas, 2012). Bankernas utlåning är deras största vinstgenererande aktivitet som också innebär många olika sorters risker varav kreditrisken är den vanligaste. I deras studie undersöker de om risken beror på vilka som tagit lånen samt om det finns några skillnader på exempelvis konsumentlån och företagslån (Skridulyte & Freitakas, 2012). Skridulyte & Freitakas (2012) kommer fram till att risken är större hos företag därför att de oftast tar större lån än konsumenter. På så vis ligger risken i storleken på lånen och inte i vem som tar lånet.

Det har skett en dramatisk ökning av konsumentkulder och konsumentkonkurser enligt Amadi (2012) som gjort en studie för att belysa den negativa effekten av konsumenternas konsumtionskulder. Han menar att finansföretagen behandlar osäkra konsumentlån som ett företagslån vilket innebär en stor risk (Amadi, 2012). Amadi (2012) skiljer på företagslån och konsumentlån då han anser att risken för utlåningen är olika. Risken vid företagslån beror på kassaflödet av förväntad effekt på en investering, ett projekt. Risken är därmed kopplad till marknadens reaktion på projektet medan risken inte är densamma vid ett konsumentlån (Amadi, 2012). En konsument har inte ett projekt som ska generera vinst som hos ett företag. Konsumentens lån har spenderats och därefter finns en skuld som skjuts upp på framtiden varför konsumenten kan hamna i förnekelse av sina framtida krediter (Amadi, 2012).

Ofonyelu & Santos (2013) tar upp i deras studie att kreditrisken utgör ett hot mot bankernas överlevnad. Risken uppstår på grund av oväntade händelser som medför en förlust för banken. Denna oväntade händelse vet bankerna inte om när lånet upprättas och en värdering av lånet genomförs (Ofonyelu & Santos, 2013). Detta gör att värderingen blir fel efter denna oväntade händelse och banken går därmed med förlust. Bankerna kan basera sin värdering på låntagarens riskhistorik och utifrån det bedöma lånets risknivå (Ofonyelu & Santos, 2013). Ofonyelu & Santos (2013) kommer fram till att värderingen av lånet vid låneupprättandet skiljer sig ifrån det faktiska värdet av lånet vid återbetalningen. En studie gjord utav Ogun & Ofonyelu (2012) (i Ofonyelu & Santos, 2013) kommer de fram till att de flesta lån som bedöms vara potentiellt säkra på förhand brukar oftast så småningom bli riskfyllda. En ordentlig värdering av lån försvåras då informationen är oregelbunden samt att informationen ändras med marknaden (Ofonyelu & Santos, 2013).

2.5 Analysmodell

Den institutionella teorin används i detta arbete därför att den ger en grund för hur organisationer blir lika över tiden. Undersökningen baseras på värderingssvårigheter kring bankernas utlåning. På så vis kan den institutionella teorin förklara hur bankerna eventuellt kommer kunna ta hjälp av varandra för att eventuellt lösa svårigheterna med värderingen. Vidare är risken vid värdering viktig att ta hänsyn till och även där kommer studien att undersöka huruvida bankerna hanterar riskerna på likartade sätt via institutionell teori.

Den normativa teorin med inriktning mot metoden värdering till verkligt värde används i studien därför att den ger en grund för vad verkligt värde är och hur metoden är ansedd att an-

vändas. Teorin tar upp normer som förklarar *vad* och *hur* man bör göra. Detta kan på så vis underlätta förståelsen vid analysen eftersom det förs en diskussion kring metoden och hur den ska användas.

För att underlätta förståelsen för hur analysen har genomförts har en modell skapats. Studiens två huvudområden är värdering av utlåning till allmänheten samt bankernas riskhantering. Utifrån dessa två områden förs en diskussion mellan den empiriska insamlingen samt den teoretiska referensramen. Eftersom den empiriska insamlingen ger en verklighetsuppfattning och den teoretiska referensramen ger en teoretisk grund för ämnesområdet analyseras resultatet utifrån både teori och empiri som därefter leder fram till en slutsats.

Modell 1. Analysmodell över hur den teoretiska referensramen samt den empiriska insamlingen används i analysen för att komma fram till en slutsats.

3. Metod

I detta kapitel presenteras metoden för undersökningens genomförande och innehåller delar som metodval, datainsamling, trovärdighet samt metodkritik.

3.1 Metodval

För att genomföra studien krävs det en djupare förståelse för varje banks situation, en kvalitativ studie är mest relevant eftersom den ger möjlighet att föra ett bredare resonemang samt studera problemet utifrån nya perspektiv (Olsson & Sörensen, 2011). Den kvalitativa metoden fokuserar mer på ord än siffror och presenterar på så vis beskrivande data för en situation, (Carlsson, 1991) vilket krävs för att skapa en djupare förståelse. Intervjuer som datainsamlingsteknik ger i sin tur möjligheten för öppen konversation, redogörelser samt beskrivningar på en djupare nivå (Svenning, 2003). Således har intervjuer valts för att djupare studera värderingen av utlåning till allmänheten samt riskhanteringen hos banker.

Den teoretiska referensramen har legat till grund för intervjufrågorna genom att ge en förståelse för bankernas svårigheter med värdering till verkligt värde samt riskhanteringen. Denna förståelse har bidragit till att ta fram relevanta frågor för att få en djupare förståelse av det studerade problemet hos varje bank. Därför har en deduktiv ansats använts för att bilda en relevant intervjumall, bilaga 1. Vidare har undersökningen utgått från bankernas individuella situation för att få en verklighetsbild av varje bank och därmed har undersökningen övergått till en induktiv ansats. Den induktiva ansatsen har gett en större möjlighet att undersöka hur verkligheten ser ut för att sedan relatera resultatet till den teoretiska referensramen och dess teorier (Svenning, 2003).

3.2 Datainsamling

3.2.1 Urval

Som konsekvens av vald metod har ett fåtal enheter valts ut för studien. Av geografiska skäl gjordes urvalet i Skaraborgsområdet. Fyra banker valdes först ut för intervju med möjlighet att eventuellt inkludera fler banker om det skulle krävas beroende på om den insamlade empirin gav en tillräcklig grund för analysen. Valet av de fyra bankerna baserades på att de hade sitt huvudkontor i Skaraborg med en egen årsredovisning.

Studien består av mindre banker vilket definieras som alla Sveriges banker förutom de fyra storbankerna. Eftersom posten utlåning till allmänheten innefattar både konsumentlån och företagslån valdes två mindre banker med störst utlåning till konsumenter samt två mindre banker med störst utlåning till företag. Detta för att kunna genomföra en bättre jämförelse och svara på problemformuleringen.

Vid val av respondent vid varje bank har alla intervjuer genomförts med ekonomiansvarig på banken. Eftersom studiens problemformulering är inriktad på värderingsfrågor samt riskhantering vid värderingen är det endast den ekonomiansvarige som kan svara på dessa frågor. Detta ansågs som ett lämpligt val för att kunna få en djupare förståelse av studiens syfte eftersom ekonomiansvarige på bankerna är den som är mest insatt i området.

För att ge respondenterna tillit och möjlighet att prata fritt om ämnet bestämdes att datainsamlingen skulle ske anonymt. Ytterligare argument för detta är att studiens ämne är ett aktuellt ämne och komplext hos banker och därför kan vara känslig information. Detta blev sedan bekräftat då en respondent inte fick besvara frågan kring värdering till verkligt värde på grund av att de var mitt uppe i att göra denna värdering.

Vid en bedömning av den insamlade empirin från fyra banker ansågs antalet vara för litet för att få en god grund för analysen av värderingsfrågan. Resultatet visade sig på en jämn uppdelning av de fyra bankerna till två likriktade svar. Därför bestämdes att ytterligare en intervju skulle genomföras för att få fram ett avgörande om att det fanns två värderingsmetoder. Därför genomfördes en telefonintervju med ännu en respondent. Denna respondent, som nämndes ovan, fick på grund av order uppifrån inte svara på frågan om värderingen vilket ledde till att ännu en telefonintervju genomfördes till en sjätte respondent. Efter dessa sex intervjuer ansågs empirin var tillräcklig för att genomföra analysen av studien.

I syfte att fördjupa förståelsen ytterligare avseende vad regelverket säger om verkligt värde gjordes slutligen en telefonintervju med en revisor. Denna intervju genomfördes i syfte att säkra den insamlade empirin och ge en stadig grund till analysen genom att få en revisors syn på värdering till verkligt värde.

3.2.2 Intervjuer

Studiens intervjuer har varit semistrukturerade för att skapa en öppen konversation med respondenterna (Ahrne & Svensson, 2011). Det ger respondenterna en chans att säga sin åsikt (Ahrne & Svensson, 2011). Detta tillvägagångssätt har valts därför att det ger möjlighet för följdfrågor vilket har ansetts vara nödvändigt för studien eftersom varje banks situation kan se olika ut och skilja sig åt banker emellan. Vidare ger besöksintervjuer större förtroendegivande svar (Dalen, 2007; Svenning, 2003) samt bra kontakt med respondenten (Dalen, 2007). Intervjuerna genomfördes på respondenternas arbetsplats och var mellan 40-60 minuter långa. Respondenterna var förberedda på ämnesområdet som togs upp under intervjun då intervjuområdena skickats till respondenterna i förväg. Detta öppnade upp möjligheten för ett öppet samtal med respondenterna då de fick tala fritt. Intervjuerna spelades in för att minska risken för misstolkningar samt för att inte mista viktig information.

Som tillägg till ovanstående intervjuer genomfördes tre telefonintervjuer på ca 20 minuter. Två av dessa genomfördes med två av bankerna för att bekräfta den tidigare insamlade empirin och snabbt se likheter och skillnader. Telefonintervjuer är enligt Svenning (2003) ett synnerligen snabbt sätt för insamling av data, därför valdes denna insamlingsteknik som komplement till besöksintervjuer. En tredje telefonintervju genomfördes med en revisor för att bekräfta studien samt få en revisors syn på värdering till verkligt värde. Eftersom revisorn inte hade tid för en besöksintervju passade en telefonintervju väl in. Eftersom det var revisorns insyn på lagverket och bankernas värderingsmetod som var den intressanta aspekten för studien.

3.3 Trovärdighet

Vid en undersökning är det viktigt att ställa rätt frågor till rätt människor för att få en inre validitet i undersökningen (Svenning, 2003). För att uppfylla denna inre validitet har intervjuerna riktats till ekonomiansvarige på vardera bank eftersom de har störst inblick i studieområdet. För att uppfylla validiteten är tolkningen en viktig del varför respondenterna har fått ta del av studiens intervjuområden på förhand. På så vis har respondenterna kunnat förbereda sig inför intervjun genom att ta fram relevant information för att ge mer omfattande svar (Dalen, 2007) och för att undvika tolkningskonflikter (Olsson & Sörensen, 2011).

För att uppfylla reliabiliteten och minska risken för författarnas egna tolkningar har det formats en intervjumall, bilaga 1. Denna intervjumall har varit grunden för intervjuerna för att få

en likriktighet och inte missleda respondenterna (Dalen, 2007; Svenning, 2003). Vidare har alla besöksintervjuerna spelats in för att uppfylla undersökningens reliabilitet och undvika risken för misstolkad information (Svenning, 2003).

För att säkerställa risken för missbedömningar (Svenning, 2003) skickades de sammanfattade intervjuerna till respondenterna för kontroll. Detta bidrog till att analysen av empirin kunde bli mer trovärdigt samt att möjligheten att jämföra bankernas svar blev mer tillförlitlig (Svenning, 2003). Vidare anses respondenternas anonymitet i studien bidra till en trygghet för respondenterna vilket gör att de kan ge mer sanningsenliga och trovärdiga svar och därmed ökar även studiens trovärdighet.

3.4 Metodkritik

Utifrån ett kritiskt perspektiv på studiens metodval skulle denna studie med en kvantitativ metod istället kunnat ge ett bredare resultat med flera bankers syn på en ytlig nivå och på så vis ge mer kunskap kring synen på regelverket. Eftersom en kvantitativ metod är mer fokuserad på siffror hade detta metodval kunnat omfatta ett urval av alla Sveriges mindre banker för att generalisera studien. Kritik kan även riktas mot intervjuerna då de valda respondenterna befinner sig i Skaraborg vilket kan innebära att resultatet blir riktat mot just denna regions banker. Resultatet hade kunnat bli annorlunda om de valda respondenterna varit utspridda i Sverige. Vidare kan det riktas kritik mot de genomförda telefonintervjuerna då denna metod kan vara olämplig då det finns risk att respondenterna kan bli allt för kortfattade samt att kroppsspråket inte kommer fram via telefonintervjuer.

3.4.1. Källkritik

Under studiens gång har ett kritiskt förhållningsätt använts till studiens referenser. Referenserna har noggrant valts ut med tanke på författare samt vilket år referensen publicerats. Flertalet vetenskapliga artiklar har använts till studien för att öka trovärdigheten då dessa är skrivna av akademiker. Flertalet artiklar är relativt nyskrivna vilket ökar trovärdigheten för studien. Tryckta böcker har använts då dessa också anses vara trovärdiga referenser. Däremot har internetreferenser undvikits så långt som möjligt då internetreferenser anses vara mycket osäkert. Dock pålyses det att generellt ha ett kritiskt förhållningssätt till referenserna då författare kan ha ett visst syssätt för att forma deras studie vilket kan bidra till brister av trovärdighet.

4. Empiri

Detta kapitel är en sammanställning av det empiriska materialet som samlats in via besöksintervjuer samt telefonintervjuer. Kapitlet avslutas med en revisors syn på metoden verkligt värde samt en sammanfattningsmodell av empirin.

4.1 Värdering av utlåning till allmänheten

Respondenterna som har intervjuats är eniga om att det har uppstått problem kring värderingen till verkligt värde av posten utlåning till allmänheten. Respondenterna anser att det blir mer problematiskt för de mindre bankerna att värdera till verkligt värde. IFRS är mer tillämpbar för större banker. Respondent B menar på att värderingen av denna post är en av de svagaste delarna de har i sin årsredovisning. Respondent D säger att:

”Med IFRS så redovisar de större bankerna på samma sätt. De värderar samma saker vilket gör det lätt att jämföra dem med varandra. Mindre banker kan inte göra denna jämförelse då alla redovisar värderingen olika”

Respondenterna som har intervjuats har hanterat värderingen av utlåningen till allmänheten på två olika sätt. Två av bankerna, A och D, kommer fram till ett verkligt värde med hjälp av framtida kassaflöden. Respondenterna B, C, E och F värderar genom summan på utlåningen när lånet upprättats för att sedan dra bort osäkra fordringar. På samma sätt som man värderar till ett redovisat värde. Det är därmed ingen skillnad mellan det verkliga värdet och det redovisade värdet för dessa fyra respondenter. Respondent B anser att detta är en brist i deras årsredovisning år 2013 eftersom de inte har värderat till verkligt värde enligt IAS 39. Respondent B säger:

”Om vi skulle göra en värdering till verkligt värde tror jag att det inte skulle bli en större skillnad mellan det redovisade värdet och det verkliga värdet. För att göra en värdering till verkligt värde måste man titta på vilken löptid det är på det bundna lånet.”

Respondent B förklarar vidare att det är löptiden och räntebindningstiden på utlåningen som man sen måste göra en nuvärdesberäkning på för att få fram ett verkligt värde. För att göra

detta måste de i så fall ta lån för lån vilket skulle kräva ett otroligt stort jobb att göra manuellt menar respondent B på. De vill hellre ha en systemlösning för detta

”Idag kan vi inte uppfylla IFRS att värdera till verkligt värde på utlåningen. Vi kan ju inte bara dra till med något, det måste ju vara en korrekt värdering som vi tyvärr inte kan göra i nuläget.”

Respondent C förklarar att de gör en värdering av vad de har kvar efter avdragna osäkra fordringar. De tar inte hänsyn till marknadsnoterade räntor vid deras värdering till verkligt värde då merparten av deras utlåning är med rörlig räntesats. På så sätt gör dem ingen nuvärdeberäkning. Respondent C förklarar att de inte har ett marknadsvärde att gå mot på posten utlåningen till allmänheten:

”De finns inte någon handel i vår utlåning så vi kan inte gå ut och marknadsvärdera vår utlåning.”

Respondent E beskriver deras värdering på samma sätt som respondent B och C att de värderar till verkligt värde utan att använda nuvärdesberäkning med marknadsnoterade räntor. Respondent F ville inte ge någon kommentar om hur de värderar till verkligt värde men i deras årsredovisning visas det att deras verkliga värde av utlåningen är desamma som det redovisade värdet. På så vis värderar denna bank sin post utlåning till allmänheten på samma sätt som respondent B, C och E.

De två banker som värderar till verkligt värde är respondent A och D. Respondent A och D värderar sin post utlåning till allmänheten till verkligt värde genom en nuvärdesberäkning av förväntade framtida kassaflöden utifrån marknadsnoterade räntor samt avdrag av osäkra fordringar. Respondent D menar på att detta är helt nytt för dem och att de tycker att det är svårt och konstigt att marknadsvärdera denna post.

Enligt respondenterna A-E gör man en nedskrivning av kundens lån om kunden inte har betalat tillbaka på lånet efter 60 dagar. Krediten blir då oreglerad, en osäker fordran. Respondenterna A, B, C och E reserverar krediten automatik i systemet med 75 %. På så sätt gör dem inga individuella nedskrivningar. Respondent D gör individuella nedskrivningar efter 60 da-

gar då de har en ganska liten utlåning till allmänheten. Alla respondenter har samarbete med ett inkassobolag då kunderna inte betalar samt att de går in och efterbevakar.

4.2 Riskhantering

Alla respondenterna hanterar konsumentlån och företagslån lika när det gäller riskhantering. För att hantera riskerna som finns vid utlåning till allmänheten har bankerna flera olika metoder. Respondent A beskriver att de har ett så kallat riskkvalificeringssystem där de klassar sina kunder i grupperna A-G. För banken är A-kunderna de bästa kunderna med lägst risk varav banken försöker ha störst procentsats på dessa kunder för att få en fallande kurva. Vid eventuella osäkra fordringar gör banken en sannolikhetsberäkning på de mer osäkra kundgrupperna E-G men respondenten poängterar att det alltid kan hända något:

“Vi kan få in en kund som är jätte bra men att det händer något i livet, det kan vara skilsmässa, dödsfall eller arbetslöshet eller något sådant och så går man åt det sämre hållet. Inget är ju statistiskt på något sätt “.

På så vis menar respondent A att inget kan vara 100 % säkert. De har denna indelning för att säkra risken så långt det går.

Om en kund har börjat släppa på betalningen börjar en process som respondent B kallar för en *kravkedja*. Respondenterna A-E menar på att den vanligaste och enklaste metoden är att se över avbetalningsplanen och kanske ta bort amorteringen för en period. Respondent C förklarar att om kunden exempelvis har en tillfällig likviditetsbrist kan banken vänta med amorteringen för att kunden ska kunna komma vidare och lösa situationen. Dock vill bankerna alltid ha in räntorna. Respondent C säger att:

“Vi försöker jobba med att lösa situationen vilket gör att båda parter vinner på det. Vi startar alltid en kravkedja med påminnelse och uppsägning om vi inte kommer fram till en frivillig lösning. Vår idé är att jobba i nära kontakt med kunden och att på så sätt föra en dialog för att lösa frågorna som kan dyka upp.”

Respondenterna A, D och E har störst utlåning till konsumenter medan respondenterna B, C, och F har störst utlåning till företag. Respondent B menar på att det ska till mycket kreditför-

luster för att banken ska vara i risk att inte gå runt. Respondent B visar att ca 82 % av deras utlåning är till företag. Deras konsumentutlåning är en betydligt mindre del av bankens utlåning och historiskt har kreditförlusterna varit relativt låga för den delen. Respondent B säger att:

“De mesta bundna utlåningen som vi har till privatpersoner förmedlas till hypoteksbolag. För dessa erhåller vi en provision. Risken för kreditförluster är begränsad till den årliga provisionsintäkten. Men även för denna del har det historiskt varit små kreditförluster, eftersom hypoteksutlåningen är till största del säkrad med pant i bostadsfastighet.”

Respondent C förklarar att det är störst risk att låna ut till företag därför att konsumenten ofta tar bolån och har därför en säkerhet i fastigheten upp till 75 % av det bedömda värdet. Respondent B menar att risken är större till företag eftersom företagsutlåning är mycket mer känslig för konjunkturer. Risken är större därför att det är större kreditförluster som det rör sig om. Banken försöker minimera denna risk genom att begränsa sin kreditförlust till en viss nivå. Respondent B förklarar vidare att de sätter även högre pris på lånet om risken är hög därför att om risken är hög måste banken få bättre betalt.

Det som gör företagslån mer osäkert enligt respondent C beror på att företag inte har en säkerhet samt att de kan gå i konkurs och eftersom det är större lån det handlar om är risken högre. Dock förklarar respondent C att om fastighetspriserna skulle sättas ned med 20-30 % och om kunden blir arbetslös och eventuellt behöver sälja sin fastighet innebär det förluster för banken. Respondent C förklarar att så länge kunden kan behålla fastigheten är det en säkerhet. *“Dialogen är det viktigaste”* säger respondent C. En dialog med kunden om förändringar i tid kommer både banken och kunden gynnas av och få det bättre. Båda vinner på att samtala och respondent C menar på att banken förmodligen kommer klara av de förluster som uppstår men att kunden har en stor risk och får det jobbigt.

Respondent C påpekar också att banken tar hanterbara risker för att tjäna sina pengar. Banken tjänar på att låna ut pengar varav riskerna följer med, men riskerna ska vara begränsade så banken inte äventyrar insättarnas pengar. Banken tittar främst på återbetalningsförmågan, den är grunden och sedan kommer säkerheter innan de lämnar ut lån. Respondenten menar på att grunderna inte får glömmas bort. I blankolån finns det ingen säkerhet utan den bygger på be-

talningsförmågan och respondent C poängterar att återbetalningsförmågan är A och O vid kreditgivning för både företag och konsumenter.

"Arbetslöshet kan man aldrig skydda sig från, man kan försäkra sig men inte under långa tider."

4.2.1 Swappar

För att säkra ränterisken vid långa lån använder respondenterna B, C och E swappavtal. Respondent B swappar alla lån som är över tre år för att få större säkerhet. Respondent C förklarar att det alltid är svårt med upp- och nedgångar av konjunkturer eftersom det är dessa faktorer som mest påverkar bankens intjäning och hur förlusterna ser ut i banken. Banken skyddar sig på vis mot de långa lånen genom att ha swappavtal. Respondent C säger:

"Vi gör ränteswappar på våra räntebunda krediter för att säkra bort ränterisken. Det innebär att vi har ett avtal med en kund om en viss räntnivå under en viss avtalad tid. För motsvarande tid tecknar vi ett ränteswappavtal som innebär att vi betalar en fast ränta och erhåller en rörlig ränta. Genom detta så har vi säkrat att vi har en marginal mellan den räntan som kunden betalar och den räntan som vi betalar till det hypotek vi tecknat swappavtal med."

Respondent B menar på att det är de kortare lånen under tre år som det finns en ränterisk i då det är dessa lån som banken inte swappar. För att säkra de korta lånen gör banken en riskbedömning genom att beräkna ett nuvärde för att se värdeförändringen men respondent B menar att bankens ränterisk inte är speciellt stor eftersom de har swappar som säkrar deras långa lån. Vidare förklarar respondent C att konsumenter mer och mer går från bundna till rörliga lån och på så vis kommer räntan att följa marknaden vilket säkrar bankernas risker för ränteförluster, även vid korta lån.

4.2.2 Stresstest

För att kunna förbereda sig så gott det går för plötsliga konjunktursvängningar gör bankerna stresstester enligt alla respondenterna. Respondent B förklarar att banken självklart får kreditförluster men att det är viktigt att banken kan hantera det och att de klarar av kapitaltäckningskravet. Respondenterna beskriver att bankerna därför stress testar deras utlåning till all-

mänheten en gång om året. Detta för att se effekten på resultatet och balansräkningen samt se om bankerna överlever testets olika scenarion. Det kan vara scenarion som exempelvis plötslig arbetslöshet eller låg konjunktur som är långvarig. Dessa tester utsätter banken sina rapporter för och skickar in till Finansinspektionen vid begäran. Respondent B förklarar att stresstesterna testar alla olika scenariona för att banken ska se att de har ett kapital som klarar dessa tester.

Respondent F är unika eftersom de aldrig har haft en kreditförlust. De påpekar att de har säkerhet för alla deras lån, det vill säga de har inga blankolån. Banken bedömer lånen fall för fall samt att de har nära kontakt med sina lånekunder och ombeviljar lånen efter tre år. Respondent F förklarar att även om de inte haft någon kreditförlust så innebär inte det att de aldrig haft en kund som gått i konkurs eller lagt ned sin verksamhet. Eftersom de alltid har säkerhet i sin utlåning får de alltid tillbaka pengarna även om en verksamhet skulle läggas ned.

4.3 Revisor

Revisorn förklarar att det är väldigt många banker som ligger efter med att värdera till verkligt värde eftersom bankerna inte prioriterar detta. Revisorn anser vidare att respondenterna A och D gör en värdering på rätt sätt, men att respondenterna B, C, E och F bara värderar till anskaffningsvärde. De gör ingen korrekt värdering enligt IAS 39. Respondenterna B, C, E och F borde lämna upplysningar om verkligt värde då de inte gör en rätt värdering.

“På ett sätt är jag inte förvånad men det är ju inte rätt att göra en sådan värdering som de gör. De redovisade värdet skall ju inte vara detsamma som det verkliga värdet. För att det skall vara ett verkligt värde skall man ta hänsyn till marknadsräntorna.”

Revisorn förklarar att det har en viss betydelse att man värderar utlåningen till allmänheten på rätt sätt i årsredovisningen men att en årsredovisning inte fallerar bara för att utlåningen till allmänheten har en brist i värderingen. För att revisorerna ska ta kontakt med styrelsen och påpeka att de måste justera felet eller påvisa bristen de har måste värderingen ha ett tillräckligt stort fel som påverkar årsredovisningen markant. Revisorn förklarar vidare att om en bank skulle lämna alla upplysningar skulle årsredovisningen bli uppåt 400 sidor lång. På så vis behöver inte bankerna lämna de upplysningar som de inte anser vara väsentliga. Revisorn menar på att detta är en diskussion som pågår rätt intensivt just nu eftersom att det är många

företag som tycker att årsredovisningen redan är för lång. Revisorn anser att genomförandet av värdering till verkligt värde inte är enkelt för banker. Teorin kan verka enkel men i verkligheten är den inte det. Det som gör det svårt för bankerna att göra denna värdering är att få tillgång till all information.

“En värdering blir aldrig exakt, de är en uppskattning som man gör. De handlar om att göra den rätta avvägningen om att ge information som är intressant och relevant.”

4.4 Sammanfattning empiri

För en lättare förståelse över den insamlade empirin har en sammanställande tabell gjorts över respondenterna och deras olika metoder.

	Värdering	Riskhantering
A	<ul style="list-style-type: none"> - Kassaflöden med aktuell utlåningsränta - Störst utlåning till konsum enter 	<ul style="list-style-type: none"> - Riskkvalificeringssystem - Stresstest
B	<ul style="list-style-type: none"> - Redovisat värde - Störst utlåning till företag 	<ul style="list-style-type: none"> - Swappavtal - Stresstest
C	<ul style="list-style-type: none"> - Redovisat värde - Störst utlåning till företag 	<ul style="list-style-type: none"> - Swappavtal - Stresstest
D	<ul style="list-style-type: none"> - Nuvärdesberäkning av framtida kassaflöden utifrån m arknadsnoterade räntor - Störst utlåning till konsum enter 	<ul style="list-style-type: none"> - Mindre utlåning av stora lån - Stresstest
E	<ul style="list-style-type: none"> - Redovisat värde - Störst utlåning till företag 	<ul style="list-style-type: none"> - Swappavatal - Stresstest
F	<ul style="list-style-type: none"> - Redovisat värde 	<ul style="list-style-type: none"> - Inga blancelån endast säkerhetslån

Tabell 2, sammanställning empiri

5. Analys

I analyskapitlet jämförs resultaten och för en diskussion som utgår från problemdiskussionen, den teoretiska referensramen och den empiriska undersökningen. Detta för att besvara studiens problemformulering och uppfylla studiens syfte.

5.1 Värdering av utlåning till allmänheten

Värderingen till verkligt värde av posten utlåning till allmänheten visar sig vara mycket komplex. Grunden till att standarder och regler finns är för att underlätta redovisningen samt att redovisningen skall bli mer jämförbar företag emellan (Gornik-Tomaszewski & McCarthy, 2003). Den insamlade empirin visar på att bankerna befinner sig i olika situationer och värderar på olika sätt. På så vis har teorin om att företag blir likadana över tiden inte infallit i detta scenario ännu. De tre pelarna inom teorin är en grund för hur företag blir institutionaliserade (Scott, 2008; Orr & Scott, 2008) men detta nya regelverk som tillkommit för att styra hur värderingen bör göras (Orr & Scott, 2008; Wicks, 2001) visar sig vara mycket svårt att tillämpa för mindre banker.

Eftersom bankerna är finansiella institut ska ändå dessa regler tillämpas och den normativa aspekten innefattar påståenden om vad som kan och vad som bör göras (Miller & Bahnson, 2010; Deegan & Underman, 2011). På så vis bör bankerna göra denna värdering så långt som det går i deras verksamhet. Regelverket är till för att företagen ska kunna tillämpa reglerna så att det passar sin verksamhet. Därför är regelverket så pass öppet att den normativa aspekten infaller med vad som *bör* göras men också vad som *kan* göras så att det passar företaget (Miller & Bahnson, 2010). Eftersom reglerna är så pass öppna innebär detta att bankerna kan tolka reglerna på sitt vis och därmed blir inte värderingen lika eftersom värderingen påverkas av vem som värderar (Prochazka, 2011). Prochazka (2011) menar på att det är omöjligt att inte ta med egna uppfattningar vid värderingen och därmed uppstår problematiken främst vid tolkningen av reglerna IFRS 13 och IAS 39.

Respondenterna B, C och E gör alla lika värdering av utlåningen till allmänheten men det är respondenterna C och E som anser att det är ett verkligt värde att värdera till ett redovisat värde. Respondent B påstår att deras värdering inte är ett verkligt värde men att de inte kan göra på något annat sätt. På detta vis är tolkningsskillnaden tydlig. Enligt IAS 39 punkt 46 ska utlåning till allmänheten värderas genom att använda effektivräntemetoden, det vill säga ett

framtida värde, ett nuvärde (IFRS-volymer, 2013). De respondenter som gör denna värdering är respondenterna A och D.

Enligt revisorn är det bara respondenterna A och D som gör en korrekt värdering enligt de regelverk som finns eftersom de värderar till marknadsräntor. På så vis är det fyra banker som inte redovisar sin post utlåning till allmänheten till verkligt värde (Respondent F är medräknad). Respondenterna C och E anser att deras värdering till redovisat värde och det verkliga värdet kan vara samma värde, på så vis behöver de inte ta med marknadsräntan i värderingen. Revisorn säger emot detta då han påpekar att det redovisade värdet och det verkliga värdet inte ska vara detsamma enligt regelverket. Här blir tolkningskonflikten också tydlig.

Enligt IAS 39 punkt 46 är värderingen till verkligt värde samma som det redovisade värdet det första året. De nästkommande åren är det verkliga värdet inte längre detsamma som det redovisade värdet därför att då ska värderingen anpassas efter marknadsräntan (IFRS-volymer, 2013). På så vis har respondenterna rätt i deras åsikt att det verkliga värdet är det samma som det redovisade värdet men endast det första året. Anledningen till att det verkliga värdet och det redovisade värdet är samma första året beror på att anskaffnings- och marknadsvärdet är det samma då lånet upprättas. Åren efteråt är det verkliga värdet inte längre samma värde som anskaffningsvärdet då marknaden ständigt förändras (Posey & Reichert, 2011). Det vill säga värderingen på lånet är inte detsamma vid återbetalningen som när lånet upprättades (Ofonyelu & Santos, 2013).

Dessa tolkningskonflikter skapar svårigheter i värderingen då frågan uppstår vad som verklig- en är det rätta. Den *kulturella-kognitiva pelaren* inom institutionell teori tar främst upp subjektiva bedömningar (Orr & Scott, 2008) vilket är en förklaring till den oenighet som finns gällandes vad begreppet *verkligt värde* verkligen är. Konflikten är tydlig eftersom bankerna B, C och E värderar på samma sätt men inte till verkligt värde enligt IAS 39 men det är bara respondent B som anser att den värderingen de gör inte är ett verkligt värde. Respondent C och E anser däremot att deras värdering som de gör av posten är ett verkligt värde. Deras subjektiva bedömning bidrar till att de anser att banken har värderat korrekt eftersom de anser att verkligt värde och redovisat värde kan vara samma sak.

Den normativa isorfismen innebär att ledare söker personal med tidigare kunskap om yrkesområdet (DiMaggio & Powell, 1983). På så vis fortsätter personal med det ”vanliga” och tar inte in nya beteenden. Oliver (1997) beskriver att det finns vanliga termer inom institutionellt handlande som "Vi har alltid gjort så här" vilket kan leda till att handlingar blir tagna för givet och sitter starkt implementerat i företaget så att beslutsfattare inte ifrågasätter vad som är lämpligt och rationellt. Detta kan vara en bidragande faktor till de subjektiva bedömningarna samt den oenighet om vad begreppet verkligt värde är. Risken finns att bankerna låser fast sig vid hur man gjort tidigare och på så vis har svårt att ta till sig av de nya reglerna och våga tänka nytt. Därför bidrar subjektiva bedömningar till att regelverken tolkas olika utifrån vad organisationen brukar göra och vad man själv anser är korrekt (Scott, 2008; Orr & Scott, 2008). Det kan också vara på grund av att personen som värderar lägger olika vikt i värderingen exempelvis kan personen anse att värderingen är viktig och lägger mycket resurser på den eller om personen inte prioriterar värderingen och lägger resurserna på annat (Prochazka, 2011).

Revisorn påpekar att teorin kan verka enkel men att den är svår att tillämpa i verkligheten och detta visar sig vara sant. Det visar sig att det är svårt för mindre banker att tillämpa metoden eftersom det är svårt att få in all information som behövs för att kunna göra värderingen till marknaden (Wallison, 2008). Även respondent D, som värderar korrekt enligt reglerna i IAS 39, tycker att det är svårt att göra en marknadsvärdering då de har en mycket liten verksamhet. Bankerna är eniga om att värderingen enligt IFRS är till för större företag. Respondent B vet att de inte värderar till verkligt värde men sitter i den sitsen att de inte vet hur de ska värdera. Detta leder till att de mindre bankerna som har svårt att värdera till verkligt värde eventuellt kommer vända sig till andra om hjälp. Det är detta som DiMaggio & Powell (1983) kallar för den imiterande isorfismen. Det kan vara revisorer eller större banker som har lättare att göra denna värdering. Detta kommer bidra till att de mindre bankerna som är tvungna att använda sig av regelverket men som i praktiken inte kan tillämpa reglerna kommer att värdera på samma sätt som de större bankerna då de börjar imitera dessa. På så vis blir de mindre bankerna mer lika de större bankerna i sin värdering och kan med tiden eventuellt bli institutionaliserade (Scott, 2008; DiMaggio & Powell, 1983).

5.2 Riskhantering

Riskhanteringen av utlåningen är problematisk hos mindre banker då de specialiserar sig på mindre företag och privatpersoner (Skridulyte & Freitakas, 2012). Detta medför att bankerna får fler förfrågningar om lån med hög risk (Carter et al., 2004). För bankerna har återbetalningstiden en stor betydelse för risken då risken för lånen blir större desto längre återbetalningstiden är (Posey & Reichert, 2011). För att hantera riskerna som finns vid utlåning till allmänheten har bankerna flera olika metoder. När respondenternas kunder får återbetalningsproblem låter de dem vänta med att betala på amorteringen för att de skall kunna komma vidare och lösa situationen. Räntorna vill bankerna alltid ha in men amorteringen kan de vänta med för att underlätta för konsumenten. Bankerna har en nära relation med sina kunder och kan på så sätt förra en dialog för att lösa de problem och frågor som kan dyka upp på en gång. De kan då förhindra risken på ett effektivare sätt.

Amadi (2012) menar på att risken för konsumentlån och företagslån är olika. Han argumenterar för att företag investerar i ett projekt som med tiden kommer genererar vinst och därför är risken för lånet inte lika osäkert som ett lån till konsumenter. Konsumenter kan exempelvis spendera pengar på en renovering i sitt bostadshus och spenderar därmed pengarna direkt. Renoveringen för bostaden genererar inte någon vinst och på så vis är lånet mycket mer osäkert eftersom återbetalningen handlar om konsumentens ekonomiska ansvar (Amadi, 2012). Detta går emot studiens empiri. Respondenterna menar att det är företagslån som är mest riskfyllda då företagen inte har någon säkerhet i sina lån. Bankerna har därmed ett helt annat synsätt på vad risken med lån innebär.

Respondenterna beskriver att konsumentlån, exempelvis huslån, är mycket säkrare därför att konsumenten har en säkerhet i fastigheten. Därför är inte lånet lika osäkert som för ett företag som inte har samma säkerhet till en fastighet som de investerar i för sin verksamhet. Respondenterna menar på att den delen av konsumentlån som inte har någon säkerhet är mycket liten och att det inte är någon större fara för banken. Banken är till för att låna ut pengar, därför innebär det att en viss risk måste tas för att verksamheten ska gå runt. Detta visar sig tydligt då respondent F inte har haft en enda kreditförlust i sin verksamhet. Respondenten förklarar att de endast ger ut lån med säkerhet. På så vis tar banken inte någon större risk varav de alltid vet att pengarna kommer återföras till verksamheten. Om en konsument plötsligt blir arbetslös och inte kan betala tillbaka lånet får respondent F ändå tillbaka pengarna via säkerheten på

lånet. Detta stämmer till viss del överens med Skridulyte & Freitakas (2012) studie då de menar på att risken främst ligger i krediter där värdet på lånet är högt och inte på vem som tar lånet. På så vis är det stora lån och långa lån som ger den största risken för bankerna eftersom dessa lån bidrar till stora förluster vid eventuella plötsliga händelser som kan bero på utomstående faktorer som banken inte kan kontrollera (Skridulyte & Freitakas, 2012).

Vid en övergripande bild av bankernas riskhantering av utlåning till allmänheten är alla bankerna institutionaliserade (Scott, 2008). Det visar sig att alla banker anser att säkerheter samt återbetalningsförmågan är A och O. Vidare hanterar alla bankerna företagslån och konsumentlån lika vid riskhanteringen och anser att det är företagslån som är mest riskfyllt på grund av att de inte har någon säkerhet. Detta visar sig stämma överens med den normativa isorfismen då personal inom samma yrke fastställer villkor och metoder som krävs inom sin organisation (DiMaggio & Powell, 1983).

5.2.1 Swappar

När det gäller riskhanteringen med swappar är bankerna B, C och E institutionaliserade. Det är dessa tre respondenter som har störst utlåning till företag. Det kan därmed finnas ett samband i att det är dessa tre som använder sig utav swappavtal. Dessa tre banker har en större utlåning än de andra bankerna och därmed är dem i större behov av att säkra sig mot risken då större utlåning innebär en större risk enligt Skridulyte & Freitakas (2012). Enligt Oliver (1997) och Scott (2008) är institutionalisering en process som sker under en längre period där organisationer har som mål att få en etablerad status med ett högt värde. Neal (1996) menar på att swappavtal är mer attraktivt för mindre banker som har specifika geografiska områden samt en lokal marknad. Detta visar sig stämma bra överens med den insamlade empirin då respondenterna menar på att deras mindre verksamhet får en högre säkerhet i utlåningen genom att swappa de långa lånen med hög risk. När banker swappar lånen ligger inte längre risken hos banken utan hos det hypotek som banken har sålt lånet till (Neal, 1996). På så vis vet banken att de alltid kommer ha lägre ränta än den fasta utlåningsräntan, vilket är en säkerhet.

Respondent C beskrev att om marknadsräntan går upp och banken har en fast ränta på utlåningen gör banken en dålig affär. Genom att swappa lånen följer banken marknadsräntan med hypoteket och vinner därför på att göra dessa swappar då kundens fasta utlåning aldrig blir lägre än marknadsräntan. Detta har sina fördelar i att banken inte längre bär risken och att banken minskar administrativa kostnader (Neal, 1996). Swappavtal är på så vis ett sätt för

banken att bevara sina värden (Scott, 2008). Bankerna erbjuder mer och mer att ha rörlig ränta på lånen, både korta och långa lån, vilket kommer innebära att det är kunden som tar risken och inte banken. Det vill säga att banken kommer sitta säkert medan det är kunden som får ta risker med att låna pengar.

Swapparna bidrar till att bankerna försäkrar sin utlåning och därmed inte behöver oroa sig för riskerna som finns vid utlåningen. Brown & Hao (2012) är kritiska till denna metod då de anser att bankerna på så vis kan bli lite giriga och låna ut mer då de inte har några risker att ta hänsyn till och det i sin tur kan bidra till en finansiell kris (Laux & Leuz, 2010). Genom att bankerna gör swappavtal för sina långa lån etablerar de sin egen status genom att ta en mindre risk med lånen samt att de får ett eget högre värde (Scott, 2008). Eftersom kundens register finns kvar i bankens system även om lånet inte längre finns hos dem (Neal, 1996) får banken ett bättre resultat då utlåning till allmänheten finns kvar bland tillgångarna men risken för lånet är säkrat.

Swappavtal har en positiv fördel då de mindre bankerna som inte skulle klara av en allt för stor förlust kan säkra bort risken mot ett större institut som klarar av den risken (Neal, 1996). På så vis säkras bankerna och de kan låna ut mer pengar till kunder och företag på den etablerade orten. Bankerna säkrar risken mot att en finansiell kris ska uppstå igen där bankerna inte har kontrollen. Det är alldeles för farligt att banksystemet fallerar och därför anses det vara bättre att kunderna tar riskerna istället för banken. Brown & Hao (2012) menar att swappar är ett bra sätt att säkra lånen men att tillväxten av att försäkra sina tillgångar ökar på ett sätt som kan innebära en risk för den ekonomiska stabiliteten. Samtidigt är frågan om det verkligen är bättre att kunden tar risken för lånet. Om kunden är ett företag som är en juridisk person kan de klara av risken på ett bättre sätt än om kunden är en konsument. En konsument är enligt lag en svagare part och på så vis finns det stor risk att kunden i sig drabbas mer om bankerna inte tar risken för lånen.

5.2.2 Stresstest

Stresstest har blivit en mycket viktig roll för riskhanteringen av utlåningen då offentliga myndigheter ser tekniken som ett bra verktyg för att behålla ekonomisk stabilitet (Laviola et al., 2006). Detta syns tydligt då alla respondenterna genomför stresstester på sin utlåningsportfölj för att vara förberedda på olika scenarion för att säkra att deras egna kapital kommer klara av extrema situationer. Finansinspektionen kan kräva att bankerna ska skicka in deras stresstester

för en kontroll varav bankerna har infört i deras system att genomföra dessa tester en gång om året. Respondent B beskrev att banken alltid kommer få kreditförluster men att det är viktigt att ha kontroll att banken klarar av dessa förluster. På så vis hjälper stresstestet bankerna att sätta ett kapitalkrav som kommer överleva eventuella kriser (Laviola et al. 2006).

Här syns det en tydlig skillnad från värderingsfrågan då alla bankerna är institutionaliserade. Detta kan bero på den tvingande isorfismen som baseras på politisk påverkan (DiMaggio & Powell, 1983). Eftersom finansinspektionen kan kräva att bankerna ska skicka in dessa stress-tester medför detta att bankerna genomför dessa tester för att kunna skicka in testet vid begäran.

Pawel (2012) menar att stresstester ökar stabiliteten av banksystemet då testet ger en möjlighet att fastställa de konsekvenser som kan uppkomma av eventuella kriser. På så vis kan banken förbereda sig för hur de skulle hantera en viss situation. Problematiken ligger dock i att stresstesterna inte kan förbereda för nya kriser. De scenarion som banken utsätter sin utlåningsportfölj inför består av historiska kriser (Pawel, 2012). Det går inte att veta vad som kan hända och därför är de scenarion som testas på portföljen hypoteser och baserade på historiska händelser. Pawel (2012) framlägger risken i att alla tänkbara negativa händelser inte kan ha realiserats ännu. På så vis kan det fortfarande förekomma nya kriser som bankerna inte har kunnat förutse eller testa sin utlåning till allmänheten emot.

Detta innebär att det blir en ond cirkel. Det går inte att förbereda sig mot eventuella risker till 100 % men det man kan göra är ändå en bra start. Därför är stresstestet ett bra sätt att kontinuerligt övervaka risken mot de händelser som redan förekommit. En ny kris kan inte alltid räddas men genom att övervaka de händelser som hänt i historien kan åtminstone dessa förhoppningsvis förebyggas (Pawel, 2012). Människan lär sig av sina misstag och det ger ny kunskap. På så vis är stresstestet en viktig del för riskhanteringen men precis som Pawel (2012) lägger fram det är det bara en del av hela pusslet. Genom att försöka förebygga utlåningen till allmänheten mot risker har man gjort så mycket som går och mer kan bankerna inte göra.

6. Slutsats

Kapitlet består utav en diskussion kring de resultat som framkommit av undersökningen för att uppnå syftet med studien. Slutsatsen resonerar kring studiens problemformulering samt att kapitlet avslutas med uppsatsens bidrag och förslag till vidare forskning.

6.1 Avslutande diskussion och slutsats

Risken för utlåningen grundar sig på att bankerna ska värdera värdet på utlåningen till allmänheten. När bankerna ska värdera posten utlåning till allmänheten till verkligt värde måste bankerna hantera risken som finns vid att låna ut pengar. Risken som finns är att låntagaren inte kan betala tillbaka på lånet och detta innebär att värderingen påverkas. Bankerna hanterar värderingen med tanke på denna risk genom att försöka säkra lånen så mycket som möjligt. Eftersom en låntagare inte kan betala tillbaka på lånet blir lånet en osäker fordran. Alla bankerna är institutionaliserade och drar bort osäkra fordringar för att värderingen ska vara så korrekt som möjligt. Detta medför att värderingen av utlåning till allmänheten blir lägre då en osäker fordran dras bort från posten utlåning till allmänheten.

För att bankerna inte ska få allt för stora osäkra fordringar, vilket skulle innebära att posten utlåning till allmänheten minskar, använder sig tre banker av swappavtal för att säkra sig mot risken som finns vid långa lån. De möjligheter som finns med swappavtal är att banken klarar av att erbjuda större och längre lån utan att riskera sin egen ställning. Ett problem med swappar är att de bidrar till att bankerna inte behöver oro sig för riskerna varav risken finns att bankerna lånar ut mer pengar än vad de gjort om risken funnits kvar. Detta kan bidra till en uppgående spiral som i sinom tid kan brista och bidra till en ny finansiell kris. Swappavtalen kan också bidra till att bankerna etablerar sin egen status för att få ett högt värde varav risken är stor att banken blir girig och inte tänker på kunderna.

De banker som inte använder swappavtal erbjuder inte större lån i samma utsträckning samt att banken kan avgöra vilka kunder de väljer att erbjuda lån till med tanke på kundens återbetalningshistorik. Vidare är stresstester ett sätt för banker att hantera risken vid värderingen av utlåning till allmänheten. Detta är en metod som alla bankerna genomför och är på så vis institutionaliserade. Stresstester gör att bankerna kan förbereda sig för eventuella extrema händelser. De möjliggör för bankerna att klara av lågkonjunkturer och andra oväntade händelser då banken har kontroll på hur deras totala kapital räcker till vid dessa scenarion. På så vis

kan banken motstå och överleva dessa scenarion utan att drabbas allt för hårt då testerna ger möjligheter för förberedelser och kunskap om hur man bäst hanterar dessa situationer. Problematiken med stresstester ligger i att testerna inte kan förutspå nya händelser. Det som kan testas är historiska- eller hypotetiska händelser. Det går inte att veta vad som kan hända och detta gör att risken inte går att säkra fullt ut men det är bättre att förbereda sig så gott det går än att inte göra det alls. Därför är detta test ett bra sätt att kontrollera hur banken klarar av de situationer som förekommit och som eventuellt kan förekomma igen.

Vidare vid riskhantering av utlåningen är det viktigt att banken har en god kontakt med kunden. Dialogen mellan banken och kunden måste fungera, då blir resultatet det bästa och båda parter vinner mest på det. Riskhanteringen mellan företagslån och konsumentlån visar sig hanteras på samma sätt. Dock ser bankerna en större risk med företagslån därför att de tar lån utan någon säkerhet. Säkerhet och återbetalningsförmåga är A och O för bankerna när det gäller riskhantering av utlåning.

Slutligen hanterar bankerna värderingen av utlåning till allmänheten till verkligt värde på två olika sätt. Två av bankerna värderar sin utlåning till allmänheten korrekt enligt IAS 39 medan fyra banker inte gör denna värdering. Anledningen till dessa skillnader är att det finns en tydlig tolkningskonflikt på vad som är verkligt värde. Detta bidrar till slutsatsen att kritiken mot verkligt värde, att metoden är svår och otydlig, är korrekt. Regelverket kring metoden verkligt värde är inte tillräckligt tydlig vilket innebär att möjligheten för subjektiva bedömningar blir större. Denna värderingsvårighet är också en bidragande orsak till att bankerna eventuellt kommer börja imitera varandra för att få hjälp och på så vis bli institutionaliserade med tiden.

6.2 Uppsatsens bidrag

Studien har bidragit till en ökad förståelse för hur bankerna hanterar värderingen av utlåning till allmänheten samt hur bankerna hanterar den risk som finns. Studien belyser problematiken med värderingen och var konflikterna finns vilket bidrar till en ökad kunskap kring ämnesområdet som banker och externa parter kan ta del av.

Vidare bidrar studien till en ökad förståelse kring mindre bankers riskhantering för hur de förhåller sig till de risker som inte går att komma undan. På så vis belyser studien att risken är svårbedömd men att bankerna tar hänsyn till den och försöker hantera den så gott det går.

Studien belyser både problem och möjligheter med dessa riskhanteringar vilket ger en ökad kunskap kring vad som är bra och vad som kan förbättras med riskhanteringen.

6.2.1 Förslag till vidare forskning

Eftersom upplysningskravet om värdering till verkligt värde är relativt nytt varav mindre banker idag sitter och diskuterar hur de skall tillämpa det nya regelverket är detta studieområde ett aktuellt område för fortsatt forskning. I dagsläget sitter bankerna i en situation de inte vet hur de ska hantera och tillämpa regelverket och därför bör vidare forskning undersöka hur bankerna ska kunna tillämpa detta regelverk som visar sig vara svårt att tolka och tillämpa. Dessutom behövs mer forskning kring begreppet verkligt värde för att lösa tolkningskonflikten över vad verkligt värde egentligen är. På så vis kan bankerna göra en korrekt värdering och följa lagverket om begreppet verkligt värde tydliggörs. Slutligen upplyses vidare forskning för en uppföljning av dessa svårigheter för att undersöka om bankerna löser svårigheterna med värdering till verkligt värde genom att imitera varandra och på så vis bli institutionaliserade.

Referenser

- Ahrne, G., Svensson, P. (2011) *Handbok i kvalitativa metoder*. Uppl. 1:3, Stockholm: Liber AB. ISBN: 978-91-47-09446-2.
- Amadi, W. (2012) An Examination of the Adverse Effects of Consumer Loans, *International Journal of Business and Management*, Vol. 7, No. 3, 22-31.
- Artsberg, K. (2005) *Redovisningsteori, -policy och – praxis*. Uppl. 2, Malmö: Elanders Berlings. ISBN: 91-47-07645-3.
- Bessis, J. (2010) *Risk Management in Banking*. Uppl. 3, Chichester: John Wiley & Sons.
- Boczar, G. (1978) Competition between banks and finance companies: A cross section study of personal loan debtors, *The Journal of Finance*, Vol. 33, No. 1, 245-258.
- Bodie, Z., Kane, A. & Marcus, A. J. (2009) Investments. New York: McGraw-Hill Brooks, R.R.W, *Credit past due*. *Columbia Law Review*, Vol. 106, No. 4, 994-1028.
- Brown, C., Hao, C. (2012) Treating Uncertainty as Risk: The Credit Default Swap and the Paradox of Derivatives, *Journal of Economics Issues*, Vol. XLVI, No. 2, 303-311.
- Carlsson, B. (1991) *Kvalitativa forskningsmetoder*. Uppl. 1, Falköping: Almqvist & Wiksell Förlag AB. ISBN: 91-21-12282-2.
- Carter, D. A., McNulty, J. E., Verbrugge, J. A. (2004) Do Small Banks have an Advantage in Lending? An Examination of Risk-Adjusted Yields on Business Loans at Large and Small Banks, *Journal of Financial Services Research*, Vol. 25, No. 2/3, 233-252.
- Dalen, M. (2007) *Intervju som metod*. Malmö: InterGraf AB. ISBN: 978-91-40-65247-8.

- Deegan, C., Unerman, J. (2011) *Financial Accounting Theory*. Uppl. 2, Berkshire: McGraw-Hill Education. ISBN: 13 978-0-07-712673-5.
- DiMaggio, P. J., Powell, W. W. (1983) The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields, *American Sociological Review*, Vol. 48, No. 2, 147-160.
- Enahoro, J. A., Jayeoba, J. (2013) Value Measurement and Disclosures in Fair Value Accounting, *Asian Economic and Financial Review*, Vol. 3, No. 9, 1170-1179.
- Getter, D. E. (2006) Consumer Credit Risk and Pricing, *The Journal of Consumer Affairs*, Vol. 40, No. 1, 41-63.
- Gornik-Tomaszewski, S., MacCarthy, I. N. (2003) Cooperation between FASB and IASB to Achieve Convergence of Accounting Standards, *Review of Business*, Vol. 24, No. 2, 52-59.
- Honey, A. (2000) Accounting for Bad and Doubtful Debts, *Credit Management*, 36-37.
- IFRS-volymer. (2013) FAR akademi AB. Stockholm: Far Akademi.
ISBN: 978-91-86245-97-9.
- Laux, C., Leuz, C. (2010) Did Fair Value Accounting Contribute to the Financial Crisis? *Journal of Economic Perspectives*, Vol. 24, No. 1, 93–118.
- Laviola, S., Marcucci, J., Quagliariello, M. (2006) Stress testing Credit Risk: experience from the Italian FSAP, *Banca Nazionale del Lavoro Quarterly Review*, Vol. 59, No. 238, 269-291.
- Lin, J-H., Yi, M-L. (2005) Loan Portfolio Swaps and Optimal Lending, *Review of Quantitative Finance and Accounting*, Vol. 24, 177-198.
- Maino, R., Palea, V. (2013) Private Equity Fair Measurement: A Critical Perspective on IFRS 13, *Australian Accounting Review*, Vol. 23, No. 66, Issue 3, 264-278.

- Matis, D., Damian, M. I., Bonaci, C. G. (2013) Fair Value Measurement Disclosures: Particularities in the Context of Listed Companies and European Founding, *Annales Univeritatis Apulensis Series Oeconomica*, Vol. 15, No. 1, 40-53.
- Miller, P. B. W., Bahnson, P. R. (2010) Continuing the Normative Dialog: Illuminating the Asset/Liability Theory, *Accounting Horizons*, Vol. 24, No. 3, 419-440.
- Neal, R. S., (1996) Credit Derivatives: New Financial Instruments for Controlling Credit Risk, *Economic Review*, Uppl. 2, 15-27. Tillgänglig på Internet: <http://www.kansascityfed.org/Publicat/Econrev/pdf/2q96neal.pdf>
- Ofonyelu, C. C., Santos. R. A. (2013) Perceived Loan Risk and ex Post Default Outcome: Are the Banks Loan Screening Criteria Efficient? *Asian Economic and Financial Review*, Vol. 3, No. 8, 991-1002.
- Oliver, C. (1997) Sustainable Competitive Advantage: Combining Institutional and Resource based Views, *Strategic Management Journal*, Vol. 18, No. 9, 697-713.
- Olsson, H., Sörensen, S. (2011) *Forskningsprocessen*. Uppl. 3, Stockholm: Liber AB. ISBN: 978-91-47-10051-4.
- Orr, R. J., Scott, R. W. (2008) Institutional Exceptions on Global Projects: A Process Model, *Journal of International Business Studies*, Vol. 39, 562-588.
- Parsons, T., Shils, E. A. (2001) *Toward a General Theory of Action*. New Brunswick: Transaction Publishers. ISBN: 978-0-7658-0718-2.
- Pawel, S. (2012) Implementation of the Stress Test Methods in the Retail Portfolio, *Journal of Applied Finance & Banking*, Vol. 2, No. 6, 15-29.
- Posey, R., Reichert, A. K. (2011) A Comparison of Non-price Terms of Lending for Small Business and Farm Loans, *The International Journal of Business and Finance*

Research, Vol. 5, No. 2, 45-59.

Prochazka, D. (2011) The Role of Fair Value Measurement in the Recent Financial Crunch, *Economics, Management, and Financial Markets*, Vol. 6, No. 1, 989-1001.

Ryen, A. (2004) *Kvalitativ intervju*. Uppl. 1, Malmö: Liber AB. ISBN: 91-47-07278-4.

Scapens, R. W. (1994) Never Mind the Gap: towards an institutional perspective on management accounting practice, *Management Accounting Research*, Vol. 5, 301-321.

Scott, R. W. (2008) *Institutions and Organizations- Ideas and interests*, Uppl. 3, Sage Publications, Inc. California 91320.

Skridulyte, R., Freitakas, E. (2012) The Measurement of Concentration Risk in Loan Portfolios, *Economics & Sociology*, Vol. 5, No. 1, 51-61.

Svenning, C. (2003) *Metodboken*. Uppl. 5, Eslöv: Lorentz Förlag, ISBN: 91-974891-0-7.

Svenska Bankföreningen. (2013) Bankerna i Sverige. Tillgänglig på internet:

[http://www.swedishbankers.se/web/bf.nsf/\\$all/9F680ECBC3D677F1C1257618004541CE?open](http://www.swedishbankers.se/web/bf.nsf/$all/9F680ECBC3D677F1C1257618004541CE?open). [Hämtad 2014-02-19].

Wallison, P. J. (2008) Fair Value Accounting: A Critique, *American Enterprise Institute for Public Policy Research*, Tillgänglig på Internet:

http://67.208.89.102/files/2008/07/28/20080728_23336JulyFSOg.pdf
[Hämtad: 2014-02-07].

Wicks, D. (2001) Institutionalized Mindsets of Invulnerability: Differentiated Institutional Fields and the Antecedents of Organizational Crisis, *Organization Studies*, Vol. 22, 659-692.

Wilson, A. (2001) Fair Value and Measurement: Where the conflicts lie, *Balance Sheet*, Vol. 9, No. 4, 26-33.

Zhao, Y., Zhao, Y. & Song, I. (2009). Predicting New Customers' Risk Type in the Credit Card Market, *Journal of Marketing Research*, Vol. 46, No. 4, 506-517.

Bilaga 1 – Intervjumall

Presentation

Vårt arbete omfattar mindre bankers värdering av posten utlåning till allmänheten samt riskhanteringen av konsumentlån.

Frågor

- Hur värderar ni er utlåning till allmänheten?
  - Vilken metod använder ni?
  - I vilken data nivå värderar ni utlåningen till allmänheten?

- Hur tar ni hänsyn till risken?
  - Vilka problem och möjligheter ser ni med hur ni hanterar risken?
  - Hur stor andel konsument lån har ni?
  - Hur hanterar ni marknadssvängningar?
  - Hur påverkas ni av hög- och lågkonjunkturer och hur hanterar ni dem?
  - Hur hanterar ni ett lån om någon av era kunder blir arbetslösa?
  - Hur hanterar ni osäkra fordringar och säkra fordringar?
  - När gör ni en nedskrivning?

- Vill ni tillägga något?

Bilaga 2 – Individuella Reflektioner

Sandra Bolund

De hela började med att jag hade ett grupparbete i beskattningsrätt då jag hade turen att lära känna Emma och vi bestämde oss för att skriva examensarbetet tillsammans. En kontakt till mig som är ekonomiansvarig på en bank kom med ett problem till mig. Problemet handlade om att de hade svårt att värdera deras post utlåning till allmänheten till verkligt värde. Detta var något som de var tvungna att göra eftersom IFRS 13 krävde flera upplysningskrav. Vi tyckte att det lätt som ett intressant ämne att fördjupa sig inom eftersom det var aktuellt. Vi begränsade oss till att kolla på mindre banker för att arbetet inte skulle bli för stort samt att vi bestämde oss för att fokusera på värderingen till verkligt värde och hur banker hanterar risken med konsument lån. Vi ville se om bankerna hanterade risken och gjorde värderingen på ett likande sätt. Dock hade vi svårt i början att få ämnet generellt. Vi fick vrida och vända på problemformuleringarna och läsa flera vetenskapliga artiklar. Det blev några hektiska veckor med sena kvällar och hårt arbetet innan vi kom på banan igen.

Vi skulle sedan få ihop en teoretisk referensram då vi åter igen stötte på en del problem. De var svårt att hitta någon teori att använda i vår studie då den var så pass praktisk. När vi väl satt oss in i olika teorier fall bitarna på plats och vi fick ihop den teoretiska referensramen. Eftersom vi ville gå in på djupet av bankernas hantering av värderingen samt riskhanteringen valdes semistrukturerade intervjuer för att skapa en öppen konversation med respondenterna. De respondenter som vi tog kontakt med för att få en intervju sa alla ja förutom en. Den respondenten fick inte pratat om de vi frågade efter för sin chef. Med bara ett bortfall så gick det förvånansvärt bra att samla in empirin. Vi fick mycket bra respons ifrån bankerna att de gärna ville läsa vad vi kom fram till i vår studie.

Sedan var det dags att analysera och dra en slutsats om all information som vi fått in. Detta gick relativt bra då vi först analyserade från varsitt håll och sedan satte oss tillsammans och diskuterade och analyserade från olika synvinklar. Slutsatsen föll väl på plats när vi fått ihop analysen. Dock hade vi lite svårt att inte få slutsats allt för lång. Kursen ”Företagsekonomisk metod, teori och praktisk tillämpning” har jag nu i efterhand förstått att den var till en del hjälp under examensarbetet. Den gjorde så att vi hela tiden låg i fas samt att vi kom igång snabbt men under examensarbetets gång kände jag mest att den tog tid ifrån examensarbetet.

Jag är nöjd med både min och Emmas arbetsinsats. Vi har lagt ner den tid som förväntas på oss om inte mer. Vi har kompletterat varandra bra under arbetets gång. Vi har stöttat varandra, då en har en dålig dag så har den andra tagit tag i arbetet och pushat den andre. På vissa delar som den teoretiska referensramen har vi delat upp och skrivit var för sig men sedan läst igenom vad vardera personen har skrivit så det blir en rödtråd genom arbetet. Mestadels har vi suttit tillsammans och skrivit då jag och Emma har diskuterat fram och tillbaka. Jag har tagit ansvar över empiri insamlingen då jag har haft kontakten med respondenterna samt hållit i intervjuerna. Jag tycker att det är intressant samt att jag känner mig bekväm att hålla i en intervju. Emma har istället tagit stort del av skrivandet eftersom hon har en bra kunskap i skrift än vad jag har. Utan hennes skriftliga förmåga så hade delar av arbetet inte hamnat på den nivå som den nu ligger på. Det är ingen direkt som har varit ledare då vi båda har dragit arbetet framåt.

Under mina fyra år på högskolan har jag lärt mig mycket under vägens gång. Jag känner att jag verkligen har utvecklats som person. De jag har lärt mig under dessa år har jag fått användning av under examensarbetet. Examensarbetet har varit väldigt roligt, intressant och jobbigt att genomföra. Jag har lärt mig väldigt mycket och utvecklas som person. Jag har också blivit bättre på att skriva akademiskt samt att genomföra intervjuer. I motgångar har det varit jobbigt men mestadels så har det varit väldigt intressant och roligt, speciellt nu på slutet då alla stenar har kommit på plats. Att undersöka ett problem som är aktuellt har varit intressant men också svårt. Jag har fått en bättre kunskap om banker samt lagverket IFRS. Jag har lärt mig att ta eget ansvar då det är jag och Emma som har fått dragit i allt, vi har som man säger suttit i framsätet. Man har fått bevis på att man kan mer än vad man tror bara man kämpar och är engagerad. Den största lärdomen är att jag har lärt mig att reflektera kring saker på en annan nivå samt mitt kritiska tänkande har utvecklats.

Framläggningen var väldigt lärorik. Att opponera på fyra arbeten var svårt men väldigt lärorikt. Jag lärde mig att kritiskt granska deras arbeten samtidigt som det var intressant att läsa om vad det hade kommit fram till. De mest lärorika under framläggningen var att svara på opponeringsgruppernas frågor och funderingar. Jag märkte då hur mycket jag och Emma hade lärt oss under denna period och hur inlästa vi hade blivit i ämnet. Denna studie har ibland varit komplicerat att genomföra eftersom ämnet är svårt i sig. Dock har det varit väldigt lärorikt och jag är stolt över det jag och Emma har gjort.

Emma Åhlfeldt

Jag lärde känna Sandra under hösten det tredje året på Högskolan i Skövde då vi läste en gemensam kurs i beskattningsrätt och arbetade tillsammans med en gruppuppgift. Jag hade inte någon partner att skriva mitt examensarbete med varav oron för att få skriva själv var stor. När jag träffade Sandra visade det sig att hon inte heller hade någon att skriva med och jag tog tillfället i akt. Sandra hade redan ett ämne klart att skriva om till examensarbetet varav det gick alldeles utmärkt då jag själv inte hade kommit på något ämne att skriva om än. Vi gick båda redovisningsinriktningen och ämnet värdering tycker jag själv är mycket intressant varav ämnet värdering till verkligt värde passade oss båda.

Vi stötte på problem tidigt i arbetet då ämnet först var väldigt specifikt till ett fallföretag. Vi ville få ämnet att bli generellt och de första veckorna var mycket hektiska. Kursen "Företagsekonomisk Metod, teori och praktisk tillämpning" gjorde att vi kom igång snabbt med tänkandet över hur alla delar skulle gå ihop. I efterhand tycker jag att kursen har hjälpt till men i just det ögonblicket var det mycket stressande. Vi började leta artiklar och fick tillslut ihop vårt ämne till ett akademiskt och generellt problem som vi blev nöjda med. Teoridelen av arbetet tyckte vi båda var svår då vårt ämne inte var direkt kopplat till någon teori. Den institutionella teorin bestämde vi oss för relativt snabbt då vi ville jämföra bankerna emellan men för att få ihop hela referensramen fick vi fördjupa oss lite mer och tillslut fick vi ihop den teori som skulle ge en bra ram för vårt arbete.

Sandra och jag har jobbat tillsammans väldigt mycket under tiden med examensarbetet och jag är mycket glad över att ha haft en partner att ta stöd och hjälp av när orken har dalat. Vi har flera gånger stött på motgångar men tillsammans har vi tagit oss igenom dem. Vi har varit delaktiga båda två i alla delar av arbetet men Sandra är den som mest stått för att ta kontakt med våra respondenter och hon var den som ledde intervjuerna. Hon är bra på att prata och tyckte det var roligt att dra i denna del av arbetet. Själv tycker jag om att inspektera och skriva varav jag har tagit största delen av skrivandet. Sandra och jag kompletterar varandra bra och under fakta delen har vi ibland delat upp vårt arbete men sedan har vi suttit tillsammans och läst varandras delar för att kunna diskutera och redigera för att få en röd tråd genom arbetet. Många delar av arbetet har inte kunnat delas upp då det kräver mycket diskussion varav båda har varit medverkande. Ingen av oss har varit något direkt ledare utan det har varit ett ömsesi-

digt grupparbete som fungerat väldigt bra. Vi har båda haft våra upp och nedgångar och då har den andre dragit lite mer för att hålla hoppet uppe.

Det har varit mycket intressant att sätta sig in i hur mindre banker hanterar värderingen av verkligt värde samt hur de hanterar risken med denna värdering. Innan examensarbetet började var jag inte alls insatt i detta ämne vilket har inneburit mycket läsande för att få en förståelse för ämnet då det är mycket komplext och svårtolkat. Detta arbete har på så vis gett mig ett nytt tankesätt då jag har utvecklat mitt kritiska tänkande eftersom man är mycket självkritisk till sitt arbete för att få ihop alla delar och kunna stå för det man har kommit fram till. Analysdelen var krävande då det gäller att lyfta upp sitt arbete och kunna knyta ihop säcken och få fram en slutsats. Det har varit lärorikt att själv styra och försöka få alla bollar i luften att hamna på rätt plats. Det har inneburit mycket tänkande, läsande och en lärningsprocess av en kreativ förmåga som har vuxit under den här tiden. Jag har fått ny förståelse för hur forskningen går till och processen med arbetet har varit mycket lärorik men också mycket krävande. Jag har lärt mig väldigt mycket under den här tiden både som student och att skriva akademiskt men även den empiriska undersökningen och att genomföra intervjuer har gett nya kunskaper att få komma ut i verkligheten och se hur det faktiskt går till. Det är en sak att läsa i en bok och en helt annan att få gå ut och se med egna ögon hur det verkligen är. Det har varit mycket spännande att genomgå detta arbete från början till slut och jag tycker att det skulle vara spännande att se hur det kommer se ut i framtiden av vårt ämnesområde.

Framläggningen av arbetet var mycket lärorikt då man får träna på att redovisa ett arbete som man har haft under en lång period under bara några få minuter. Vidare var det mycket roligt och lärorikt att försvara sitt arbete när frågor ställs samtidigt som det var en härlig känsla att upptäcka hur mycket man faktiskt har lärt sig under denna period. Vidare var det intressant att få läsa andra arbeten och få höra vad de gjort. Det är också mycket lärorikt för ens egen upplärning och se hur andra tänkt och reflekterat. Opponeringen var en utmaning då det är svårt att kritiskt granska ett arbete som man vet att studenter lagt ner mycket tid på. Jag blev mycket glatt överraskad över opponeringen då många hade inställningen att hjälpa och lyfta upp arbetet istället för att kritisera och sänka det. Slutligen kan jag bara säga att det har varit en mycket lärorik period men också mycket krävande men jag är stolt över vad jag och Sandra har åstadkommit med detta arbete då det är ett mycket svårt ämne.